

ನೇಸರು

ತಿಂಗಳೋಲೆ

ಮೈಸೂರು ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ ಮುಂಬೈ

NESARU TINGALOLE

Vol XXI - 7

ಜುಲೈ 2003

ಈ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ

ಅಸೋಸಿಯೇಶನ್‌ನಲ್ಲಿ :

ಶ್ರೀ ನಿರ್ದೇಶನವರ 'ವೃದ್ಧಾಶ್ರಮ' ನಾಟಕ ವಾಚನ

2

Forthcoming Programmes

3

ಸಂದರ್ಶನ :

ವಡಾಲಾದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕನ್ನಡ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಮಿತಿಯ ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆ

● ಭವಾನಿ

4

ಭಾರತೀಯ ಕಲೆ - ಭಾಗ 16

6

ಕ್ರಮ : ಎನ್. ಮರಿಶಾಹಾರ್‌ರವರ ಭಾರತೀಯ ಕಲೆ

ಕರುಗತೆ :

ತಿರುಗುಬಾಣ

● ಕಂಭಂ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ

9

ಯಾವುದು ಸಂತೋಷ

● ಸ್ಯಾಮಿ ಸುಖಚೋಧಾನಂದ

11

Ajanta - Mural Magic

13

Indian Crafts - Terracotta & Pottery

14

ಸುತ್ತ-ಮುತ್ತ

15

Rs. 5/-

The Mysore Association, Mumbai

393, Bhaudaji Road, Matunga, Mumbai-400 019.

Tel.: 402 46 47 • Grams: "KARUNADU"

ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್‌ನಲ್ಲಿ

ಶ್ರೀ ನಿಡ್ಡೆಣ್ಣಾಯ್ಕನವರ 'ವೃದ್ಧಾಶ್ರಮ' ನಾಟಕ ವಾಚನ

ಜೂನ್ ತಿಂಗಳ 23ರಂದು ಸಂಜೆ, ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್‌ನಲ್ಲಿ ನಾಟಕ ವಾಚನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಿದ್ದಿತು. ಅಂದಿನ ನಾಟಕ ಮುಂಬೈಯ ಹೆಸರಾಂತ ಕಲಾವಿದರಾದ ಶ್ರೀ ನಿಡ್ಡೆಣ್ಣಾಯ್ಕನವರು ಬರೆದಿದ್ದ 'ವೃದ್ಧಾಶ್ರಮ' ಇದನ್ನು ಓದಿದವರು ಶ್ರೀ ನಿಡ್ಡೆಣ್ಣಾಯ್ಕ ಮತ್ತು ಸಂಗಡಿಗರು.

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್‌ನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳಾದ ಪ್ರಸಾದ ಅವರು ಪ್ರಾಸ್ತಾವಿಕವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿ ನಾಟಕ ಓದಿದ ನಂತರ ಅದರ ಬಗ್ಗೆಯ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಕಥಾವಸ್ತು, ನಾಟಕದ ತಂತ್ರ ಮತ್ತು ನಿರ್ದೇಶನದ ಒತ್ತು ಎಂಬ ಮೂರು ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದರು. ನಂತರ ನಾಟಕವನ್ನು ಓದಲಾಯಿತು. ಅದಾದ ಮೇಲೆ ನಾಟಕದ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು ತಮ್ಮ ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡರು. ನಾಟಕದ ಕಥಾವಸ್ತು ಇಂದಿಗೆ ಅನ್ಯಾಯಸುತ್ತದೆಯೇ, ಅದರ ಮುಖ್ಯ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿದೆಯೇ ಅಥವಾ ಕೆಲವೆಡೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಬೇಕೆ. ನಾಟಕವು ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಗೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಅದರ ಮುಖ್ಯ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಸುವುದಕ್ಕೆ, ಯಾವ ತಂತ್ರವನ್ನು ಬಳಸಬಹುದು. ಮಾನವ ಸಂಬಂಧಗಳ Complexityಯನ್ನು ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹೊರತರಲು ಏನು ಮಾಡಬಹುದು. ನಿರ್ದೇಶಕನು ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಯಾವ ನಿಲುವಿಗೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ ಕೊಡಬಹುದು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನೆರೆದಿದ್ದ ಎಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡರು.

ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಪ್ರಸಾದ್ ಅವರು ನೆರೆದಿದ್ದ ಎಲ್ಲರ ಪರವಾಗಿ ಅಂದಿನ ಕಲಾವಿದರಾದ ಶ್ರೀ ನಿಡ್ಡೆಣ್ಣಾಯ್ಕ, ಶ್ರೀಮತಿ ಸತ್ಯಭಾಮ ನಿಡ್ಡೆಣ್ಣಾಯ್ಕ, ಶ್ರೀ ಭರತ್ ಕುಮಾರ್ ಪೊಲಿಪ್ಪೆ, ಶ್ರೀ ಅವಿನಾಶ್ ಕಾಮತ್, ಶ್ರೀ ಸುರೇಂದ್ರ ಕುಮಾರ್, ಶ್ರೀಮತಿ ಶಕುಂತಲಾ ಪ್ರಭು ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮತಿ ದೇವಿಕಾ ನರೇಂದ್ರ ಅವರುಗಳನ್ನು ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಡೆಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ವಂದಿಸಿದರು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ನಿಡ್ಡೆಣ್ಣಾಯ್ಕನವರ ಇತರ ನಾಟಕಗಳ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ನೆರೆದಿದ್ದ ನಾಟಕಾಸಕ್ತಿಗರಿಗೆ ಹಂಚಲಾಯಿತು.

ಜುಲೈ ತಿಂಗಳ 28ರಂದು ಸಂಜೆ 7.00ಕ್ಕೆ ಕಾಣೆಯ ಕಲಾಮಾಧ್ಯಮ ತಂಡದ ಕಲಾವಿದರು ಡಾ|| ಕೇಶವ ಮುತಾಲಿಕ ಅವರು ಬರೆದಿರುವ "ಜಗನ್ನಾಥ ವಿಠಲಾ" ಎಂಬ ನಾಟಕವನ್ನು ಓದುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ನೆರೆದವರಿಗೂ ತಿಳಿಸಲಾಯಿತು.

ಮೈಸೂರು ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್, ಮುಂಬಯಿ

393, ಭಾವುದಾಜಿ ರೋಡ್, ಮಾಟುಂಗ್,
ಮುಂಬಯಿ-400 019.

ದೂರವಾಣಿ : 2402 4647 / 2403 7065

ಶ್ರೀ ಸ್ವರ್ಣಗೌರಿ ಹಾಗೂ ಮಹಾಗಣಪತಿ ಮಹೋತ್ಸವ 2003

ಸ್ವಸ್ತಿ ಶ್ರೀ ವಿಜಯಾಭ್ಯುದಯ ಶಾಲಿವಾಹನ ಶಕೆಯ ಚಿತ್ರಭಾನು ನಾಮ ಸಂವತ್ಸರದ ಭಾದ್ರಪದ ಶುದ್ಧ ತೃತೀಯ ಶನಿವಾರ 30-08-2003ರಂದು ಶ್ರೀ ಸ್ವರ್ಣಗೌರಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ತಾ. 31-8-2003 ಭಾನುವಾರ ಚತುರ್ಥಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಗಣಪತಿಯನ್ನೂ ಆವಾಹಿಸಿ, ನವಮಿ ಭಾನುವಾರ ದಿನಾಂಕ 07-9-2003ರ ವರೆಗೆ ಉತ್ಸವವನ್ನು ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್‌ನ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಎಂದಿನಂತೆ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಆಚರಿಸಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸ್ವರ್ಣಗೌರಿ ಮತ್ತು ಮಹಾಗಣಪತಿ ಉತ್ಸವವನ್ನು ನಮ್ಮ ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್‌ನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ತಪ್ಪದೆ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವುದು ತಮಗೆಲ್ಲಾ ಗೊತ್ತಿರುವ ವಿಷಯವೇ ಆಗಿದೆ. ಅದರಂತೆ ಪ್ರತಿ ದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಅಭಿಷೇಕ, ಅರ್ಚನೆ, ಮಂಗಳಾರತಿಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿ ಸಂಜೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ದಿನಾಂಕ 07-9-2003ನೇ ಭಾನುವಾರ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಸಕಲ ಪೂಜಾದಿ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ, ಮಹಾ ಮಂಗಳಾರತಿ ಮೆರವಣಿಗೆಯ ನಂತರ ಗೌರಿ ಗಣಪತಿಯನ್ನು ದಾದರ್ ಸಮುದ್ರ ತೀರದಲ್ಲಿ ವಿಸರ್ಜಿಸಲಾಗುವುದು.

ತಾವುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಈ ಮಹೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ, ಉದಾರ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿ ಭಗವತ್ಪ್ರಸಂಗ ಪಾತ್ರರಾಗಬೇಕೆಂದು ಕೋರುತ್ತೇವೆ.

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಸಮಿತಿ ಸದಸ್ಯರು.

- ವಿ.ಸೂ. 1) ಸೇವಾರ್ಥ ನಡೆಯಲಿಚ್ಛಿಸುವವರು ಕನಿಷ್ಠ 251/- ರೂಗಳ ಕಾಣಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮ ಹೆಸರನ್ನು ಗೌರಿ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕಾಗಿ ವಿನಂತಿ.
- 2) ಗೌರಿ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಬಯಸುವ ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ದಿನಾಂಕ 28-08-2003ರ ಮೊದಲೇ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೋರಿಕೆ.
- 3) ಪೂಜಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಅಂಗವಾಗಿ ನಡೆಸುವ ಪ್ರತಿ ಸಂಜೆಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಡಲಿಚ್ಛಿಸುವ ಸದಸ್ಯರು ರೂ.2500/- ನ್ನು ತಮ್ಮ ದೇಣಿಗೆಯಾಗಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ವಿನಂತಿ.

THE MYSORE ASSOCIATION, BOMBAY

Some of the forthcoming
attractions!!!

In August

The Mysore Association, Bombay
&

Karnataka Shilpakala Academy

Present

A live demonstration of Shilpakala
by

Well known artists from Karnataka
at the Mysore Association, Bombay
from 15th August 2003

In September

During the Shri Swarna Gowri &
Shri Mahaganapathi Pooja
Music Festival of
upcoming young talents
from 1st to 7th September 2003

In October

An advanced workshop on
the rare compositions of Mysore
vasudevacharya
for music teachers and senior music
students

Conducted by

Ganakala Bhushana
Vidwan R.K. Padmanabha
from Bangalore

From 6th to 13th October 2003

Two Kannada Plays by
Prayogaranga of Bangalore
on 17th & 18th October 2003

In November

An Advanced Workshop on
the rare compositions of
Shri Jayachamaraja wodeyar
for music teachers and senior
music students

Conducted by

Ganakalashri Vidushi
Dr. Sukanya Prabhakar
from Mysore

from 9th to 16th November 2003

THE MYSORE ASSOCIATION, BOMBAY

FORTH COMING PROGRAMMES

Date	Programme	Time	Venue
15th July 03	Weekly Ganapathi Pooja Ganapati Sahasra Nama Archane Prasada Viniyoga Sevartha Rs.25/-	7.30 p.m	Ground Floor
16th July 03	Sankashta Chaturthi Ganapathi Pooja Ganapathi Sahasra Nama Archane Prasada Viniyoga Sevartha Rs.51/-	7.30 p.m	Ground Floor
22nd July 03	Weekly Ganapathi Pooja Ganapati Sahasra Nama Archane Prasada Viniyoga Sevartha Rs. 25/-	7.30p.m	Ground Floor
28th July 03	Play Reading by Kala Madhyam, Thane Kannada Play "Jagannath Vittal" Written by Keshav Muthalic	7.00p.m	Auditorium 2nd Floor
29th July 03	Weekly Ganapathi Pooja Ganapathi Sahasra Nama Archane Prasada Viniyoga Sevartha Rs.25/-	7.30p.m	Ground Floor
05th August 03	Weekly Ganapathi Pooja Ganapathi Sahasra Nama Archane Prasada Viniyoga Sevartha Rs.25/-	7.30p.m	Ground Floor
12th August 03	Weekly Ganapathi Pooja Ganapathi Sahasra Nama Archane Prasada Viniyoga Sevartha Rs.25/-	7.30p.m	Ground Floor

FOR ALL YOUR DOMESTIC AND INTERNATIONAL TRAVEL ARRANGEMENTS

CONTACT

AUGUST TRAVEL SERVICE

Agents For
INDIAN AIRLINES &
JET AIRLINES

REGD. OFFICE :

3/15, ASHIANA, SECTOR 17,
VASHI, NAVI MUMBAI
PHONES : 2789 1970*2789 1972
2789 2451

GRAMS : AUGTRASERV

ALSO AT :

2/16, KABBUR HOUSE,
SION (E), MUMBAI-400 022.
PHONES : 2407 2984*2409 3573
2407 7750

TRIMURTI JEWELLERS

GOLD AND DIAMOND
ORNAMENTS

460/4, Venkatesh Niwas,
Ground Floor,
Bhaudaji Road,
Opp Mysore Association,
Matunga (C.Rly.)
Mumbai-400 019.

Phone : 2402 3485

● ಭವಾನಿ

ವಡಾಲಾದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕನ್ನಡ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಮಿತಿಯ ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆಯು ಮುಂಬಯಿಯ ಅತ್ಯಂತ ಹಳೆಯ ಕನ್ನಡ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ಈ ವರ್ಷದ ಮುಂಬಯಿಯ ಶಾಲಾಂತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪೀಠದ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಶಾಲೆಯ ಕನ್ನಡ ಮಾಧ್ಯಮದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ೧೦೦% ಉತ್ತೀರ್ಣರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಹಾಗೂ ಆಂಗ್ಲ ಮಾಧ್ಯಮದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ೯೮% ಉತ್ತೀರ್ಣರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕಳೆದ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಈ ಫಲಿತಾಂಶವು ಉತ್ತಮವಾಗುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಯ ಮುಖ್ಯಾಧ್ಯಾಪಕ ಶ್ರೀಮತಿ ಸರೋಜಾ ರಾವ್ ಮತ್ತು ರಾ.ಕ.ಶಿ.ಸ.ದ ಗೌರವ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಸುಬ್ರಮಣಿಯವರೊಡನೆ ನಡೆಸಿದ ಸಂದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲೆ ಚರ್ಚೆಯಾಯಿತು.

ವೊದಲಿಗೆ ಸುಬ್ರಮಣಿಯವರು ಶಾಲೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು. ರಾ.ಕ.ಶಿ.ಸ. ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಇಂದಿಗೆ ಸುಮಾರು ೬೩ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮಾತೃಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವಾಗಬೇಕೆಂದು ಆರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ಆಗ ಕೇವಲ ರಾತ್ರಿ ಕನ್ನಡ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ರಾ.ಕ.ಶಿ.ಸ. ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆಯ ಮೊದಲ ಹಗಲು ಶಾಲೆ. ಆಗ ಮುಂಚೆಗೆ ವಲಸೆ ಬಂದ ಅನೇಕ ಮಂದಿ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲೇ ಬೆಳೆಯಲೆಂದು ಕನ್ನಡ ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಿಸುತ್ತಿದ್ದರಲ್ಲದೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಿಂಗ್ಸ್ ಸರ್ಕಲ್ ಸ್ಟೇಶನ್ ನ ಹಿಂದಿದ್ದ ಅರ್ಮಿ ಬ್ಯಾರಾಕ್ಸ್ ನಲ್ಲಿ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಶಾಲೆಗೆ ಈಗಿರುವ ಭವ್ಯ ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ೧೯೫೩ರಲ್ಲಿ, ಹಿಂಭಾಗದ ಕಟ್ಟಡ ೧೯೬೧ರಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿತು. ಅ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ತರಗತಿಯಿಂದಲೇ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಆಂಗ್ಲ ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ರಡರಲ್ಲೂ ವರ್ಗಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕನ್ನಡ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿತ್ತು. ಶಾಲಾಂತ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಕೂಡುವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯೂ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಮೊದಲ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಕಾಲಂತರದಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಗೆ ಬರುವ ಕನ್ನಡ ಮಕ್ಕಳ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಇಳಿಮುಖವಾಗಿದ್ದರಿಂದಲೂ ಮತ್ತು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಮರಾಠಿ ಕಲಿಯುವಿಕೆ ಕಡ್ಡಾಯವೆಂದಾದ್ದರಿಂದಲೂ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿದ್ದ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕೈಬಿಡಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಿತ್ತಲ್ಲದೆ ಕನ್ನಡ ಮಾಧ್ಯಮದ ವರ್ಗಗಳನ್ನು ಸಹ ಕಡಿವೆ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ಈಗ ಕಳೆದ ೫-೬ ವರ್ಷದಿಂದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬದಲಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಮಕ್ಕಳ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಏರುಮುಖವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಕನ್ನಡ ಕಲಿಕೆ ಮಾತ್ರ ಕಡ್ಡಾಯ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಮೊದಲನೆಯ ತರಗತಿಯಿಂದ

ಒಂಭತ್ತನೆಯ ತರಗತಿಯವರೆಗೂ ಕನ್ನಡ ಕಲಿಕೆ ಕಡ್ಡಾಯ. ಕೇವಲ ಎಸ್.ಎಸ್.ಸಿ., ಆಂಗ್ಲ ಮಾಧ್ಯಮದ ಮಕ್ಕಳು ಮಾತ್ರ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕೈಬಿಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನೂ ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಭಾಷೆ, ಧರ್ಮ ಯಾವುದೇ ಇರಲಿ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲೇಬೇಕು ಎಂದು ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಾಗಲೇ ತಿಳಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂದು ಶಾಲೆಗೆ ಬರುವ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ೩೫ % ಮಕ್ಕಳು ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿದ್ದರೂ ಎಲ್ಲರೂ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಫಲಿತಾಂಶವನ್ನೂ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆಟೋಟಿಗಳು, ಅಭಿನಯ, ಸಂಗೀತ, ಭಾಷಣಸ್ಪರ್ಧೆ ಮುಂತಾಗಿ ಪರ್ಮೇತರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲೂ ಅಂತರ್ ಶಾಲಾ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಹೆಸರು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಇದಲ್ಲ ಹೇಗೆ ಸಾಧಿಸಿದರೆಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಸುಬ್ರಮಣಿಯವರು 'ಕಾಮನ್ ಎಕ್ಸಾಮಿನೇಶನ್ ಸಿಸ್ಟಂ' (ಏಕರೂಪ ಪರೀಕ್ಷೆ ವಿಧಾನ ಬಗ್ಗೆ) ತಿಳಿಸಿದರು. ಇದೇನೆಂದರೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಶಾಲೆಯ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮಾಧ್ಯಮದ ಎಲ್ಲಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೂ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ

ಎಂದು ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ 'ಭಾರತೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಂಡಲ್' ಪಠ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದು, ಅದನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ಅನುಸರಿಸಲೇಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸರೋಜಾ ರಾವ್ ಅವರು ಶಿಕ್ಷಕರ ಸಹಕಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡಿದರು. ಶಿಕ್ಷಕರ ಸಹಕಾರವಿಲ್ಲದೆ ಇದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಾರದು, ನಮ್ಮ ಶಾಲೆಯ ಎಲ್ಲಾ ಶಿಕ್ಷಕರಿಂದಲೂ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಹಕಾರವಿದ್ದುದರಿಂದಲೇ ನಾವು ಈ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತೆಂದು ಅವರು ತಿಳಿಸಿದರು. ಈ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲು ಆರಂಭಿಸಿ ನಂತರ ಖಾಸಗಿ/ಮನೆ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ನಿಲ್ಲಿಸಿದಂತಾಯಿತೆಂದರು.

ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ತಮ್ಮ ಸಹಾಯಕ ಮುಖ್ಯಾಧ್ಯಾಪಕ ಶ್ರೀಮತಿ ಮೋನಿಸ್ ಅವರ ವಿಶೇಷ ಸಹಕಾರ ಸಿಕ್ಕಿತೆಂದು ಸರೋಜಾರವರು ತಿಳಿಸಿದರು. ಒಂದು ಅಡಚಣೆಯ ಸಂಗತಿ ಏನೆಂದರೆ ಕನ್ನಡ ಮಾಧ್ಯಮದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಈ ಸೌಲಭ್ಯ ದೊರಕುತ್ತಿಲ್ಲ. ಈ 'ಮಂಡಲ್'ಗೆ ಮುಂಬಯಿ ವಿಭಾಗದ ಒಳಗಿರುವ ೪ ಹಾಗೂ ಥಾಣೆ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಸೇರಿದ ೩ ಒಟ್ಟು ೭ ಕನ್ನಡ

ಶಾಲೆಯ ಅಧ್ಯಾಪಕ ವರ್ಗ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೊಡನೆ.

ಪರೀಕ್ಷೆ ನಡೆಸುವುದು ಮತ್ತು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಂದೇ ಪ್ರಶ್ನೆಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸುವುದು. ಪ್ರಶ್ನೆ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸುವವರು ಯಾರೆಂದೂ ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದಿರುವುದು ಇನ್ನೊಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ. ರಾ.ಕ.ಶಿ.ಸ. ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆಯು ಇತರ ಶಾಲೆಗಳ ಒಕ್ಕೂಟವಾದ ಕಾಂಧಿವಿಲಿಯ 'ಭಾರತೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಂಡಲ್'ನ ಸದಸ್ಯತ್ವ ಹೊಂದಿದ್ದು ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯೇ ಎಲ್ಲಾ ಶಾಲೆಗಳಿಗೂ ಪ್ರಶ್ನೆ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಕೊನೆಯ ನಿಮಿಷದವರೆಗೂ ಪ್ರಶ್ನೆಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಏನಿದೆ

ಶಾಲೆಗಳೂ ಸದಸ್ಯರಾದರೆ, ಎಲ್ಲರ ಸಹಕಾರದಿಂದ ಈ ಕೊರತೆಯನ್ನು ನೀಗಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ ಎಂದು ಅವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟರು.

ಸುಬ್ರಮಣಿಯವರು ಒಂದು ಪ್ರಸ್ತಾವವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಅದೇನೆಂದರೆ ಕನ್ನಡ ಮಾಧ್ಯಮದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಪಠ್ಯಪ್ರಸ್ತುತಿಗಳ ಅಭಾವವನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅವರಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡಲು ವ್ಯಕ್ತಪತ್ರಿಕೆಯವರು ಮತ್ತು ಇತರ ದಾನಿಗಳು

ಸಹಕರಿಸಿದರೆ, ಮರಾಠಿ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವಂತೆ ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುವ ಕನ್ನಡ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ದಿನ ಒಂದೊಂದು ವಿಷಯದ ಮೇಲೆ ಉತ್ತರದೊಡನೆ ಬಿಡಿಸಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಬಹುದೆಂದೂ, ಆದರಿಂದ ಕನ್ನಡ ಮಾಧ್ಯಮದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ರಾತ್ರಿಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಓದುವ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ, ಬಹಳಷ್ಟು ಉತ್ತೇಜನ ಸಿಗುವುದೆಂದೂ ತಿಳಿಸಿದರು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಾಮಾಂಕಿತ ಮುಂಬಯಿಯ ಕನ್ನಡಿಗರು ಕನ್ನಡ ವೃತ್ತ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುವ ಈ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಪೋಷಕರಾಗಬೇಕೆಂದು ಅವರು ಕರೆ ನೀಡಿದರು.

ಮಕ್ಕಳ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಪಾಲಕರ ಪಾತ್ರವೂ ಬಹಳ ಮಹತ್ವವೆಂಬುದು ಈಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಿವಾದ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ 'ಡೈರೆಕ್ಟರೇಟ್ ಆಫ್ ಎಜುಕೇಶನ್' ಪಾಲಕ - ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೂಟವನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಶಾಲೆಯೂ ಏರ್ಪಡಿಸತಕ್ಕದ್ದೆಂದು ಜಾರಿ ಮಾಡಿದೆ. ಆದರೆ ರಾ.ಕ.ಶಿ.ಸ.ಯ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಕಲ್ಪವನ್ನು ಮೊದಲೇ ಅರಂಭಿಸಲಾಗಿದ್ದು ಪಾಲಕರನ್ನು ಮಕ್ಕಳ ಏಳು - ಬೀಳುಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಅಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಬಿದ್ದಿರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಾಗಿ ವಿಶೇಷ ಪಾಠಕ್ರಮವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಮಕ್ಕಳು ಅದನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಪಾಲಕರ ಸಹಕಾರದಿಂದ ಸಾಧ್ಯವೆಂಬುದನ್ನು ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಈ ಪಾಲಕ ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೂಟವು ಬಹಳ ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಫಲಕೊಟ್ಟಿದೆ ಎಂದು ಸರೋಜಬಾರವರು ತಿಳಿಸಿದರು.

ತಮ್ಮ ಶಾಲೆಗೆ ಬರುವ ಮಕ್ಕಳು ರ್ಯಾಂಕ್ ವಿಜೇತರಾಗಬೇಕೆಂದು ಬಹಳಷ್ಟು ಶಾಲೆಗಳು ಬಯಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಸುಬ್ರಮಣ್ಯಯವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, 'ನಮ್ಮ ದೈಯ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ವಿದ್ಯಾವಂತರನ್ನಾಗಿಸುವುದು. ರ್ಯಾಂಕ್ ಬರುವುದು ಬಿಡುವುದು ಮಕ್ಕಳ ಸ್ವಂತ ಆದರ್ಶ ಹಾಗೂ ಮೇಧಾಶಕ್ತಿಯನ್ನವಲಂಬಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯೂ ಎಸ್.ಎಸ್.ಸಿ.ಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತೀರ್ಣರಾಗಿಯೇ ಶಾಲೆ ಬಿಡಬೇಕು ಎಂಬುದೇ ನಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆ'. ಇದೇ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಶಾಲೆ ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಜ್ಜೆ ಇಡಲು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದೆ. ಯಾವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಅಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಬಿದ್ದಿರುತ್ತಾರೋ ಅಂತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗಾಗಿ 'ರೆಮೆಡಿಯಲ್ ಟೀಚಿಂಗ್' (ಸುಧಾರಣಾ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ) ಅರಂಭಿಸಿ ಅವರು ಪ್ರತಿವರ್ಗದಲ್ಲೂ ಉತ್ತೀರ್ಣರಾಗುತ್ತ ಬಂದು ಎಸ್.ಎಸ್.ಸಿ.ಯನ್ನು ದಾಟುವಂತಾಗಬೇಕು ಎಂದು ಪ್ರಯತ್ನ ಪಡುವುದು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಶಾಲೆಯು ಅರಂಭವಾಗುವ ಮೊದಲು ಅಥವಾ ಶಾಲೆ ಮುಚ್ಚಿದ ನಂತರ ಒಂದು ಗಂಟೆಯಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪಾಠವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಅವರು ಮನಗಾಣುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದರ ಖರ್ಚಿಗೆ ತಗಲುವ

ಹಣವನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಮೇಲೆ ಹಾಕದೆ ಬೇರೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅವರು ಸ್ವಲ್ಪ ಹಣವನ್ನು ಶಾಲೆಗೆ ದೊರಕಲಿರುವ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಬಾಡಿಗೆಯಿಂದ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಇದವರೆಗೆ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಿತು ಮುಂದೆ ಬಂದಿರುವ ಹಳೆಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಂದಲೂ ಸಹಾಯವಾಗಬೇಕೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಸಂಗ್ರಹವಾಗುವ ಹಣದಿಂದ ಅವರು ಒಂದು ಶಾಶ್ವತವಾದ ನಿಧಿಯನ್ನು ('ಎಂಡೋವ್‌ಮೆಂಟ್ ಫಂಡ್') ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಮುಂದೆ ಚರ್ಚೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಓದುವ ಹವ್ಯಾಸದ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿತು. ಈ ವರ್ಷ ಶಾಲೆಗೆ ಮೊದಲ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಕು. ಆದರ್ಶ ಶೆಟ್ಟಿಗಾರ್ ಗುಣಾಂಕಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸುವಾಗ ಹುಡುಗ ಇನ್ನೆಲ್ಲಾ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ಉತ್ತಮ ಅಂಕಗಳಿಸಿದ್ದರೂ ಆಂಗ್ಲಭಾಷಾ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ವನಾತ್ರ ಹಿಂದಾದದ್ದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಕಾಯತೆಂದು ಮುಖ್ಯಾಧ್ಯಾಪಕಿಯವರನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ ಅವರು ಆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಅಂತರಿಕ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಅಂಕಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಿದ್ದನೆಂದು ತಿಳಿಸಿದರು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಭಾಷಾಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಬೀಳಲು ಒಂದು ಕಾರಣ ಅವರಿಗೆ ಕಂಡು ಬಂದಿರುವುದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಷಾಭಾಷನದ ಕೊರತೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕವನ್ನೂ ಸಹ ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಓದದೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲು ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತಾರೆಂದೂ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸಾರಸಂಗ್ರಹದ ಪ್ರಶ್ನೆಯಲ್ಲಿ ಅಂಕಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಂದೂ ಅವರು ತಿಳಿಸಿದರು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಇತರ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನೂ ಓದುವ ಹವ್ಯಾಸ ಬೆಳೆಯಬೇಕೆಂದೂ ಅವರು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದರು.

ಕಳೆದ ವರ್ಷದಿಂದ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಂಡಳಿಯು ಎಲ್ಲಾ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಪಠ್ಯಕ್ರಮದ ಅಂಗವಾಗಿ ಕಡ್ಡಾಯಗೊಳಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಶಾಲೆಯು ೧೯೯೩ರಿಂದಲೇ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ರಮವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಎರಡು ದೊಡ್ಡ ಸುಸಜ್ಜಿತವಾದ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಪ್ರಯೋಗ ಶಾಲೆಗಳಿದ್ದು ಕಳೆದ ವರ್ಷದಿಂದ ಮೊದಲ ತರಗತಿಯಿಂದಲೂ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಅಭ್ಯಾಸ ಕ್ರಮವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಎಂದೂ ಸಹ ಅವರು ತಿಳಿಸಿದರು. ಈ ವರ್ಷದಿಂದ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ 'ಶ್ರವಣ - ದೃಶ್ಯ ಮಾಧ್ಯಮದ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ' (ಆಡಿಯೋ ವಿಷ್ವಲ್ ಟೀಚಿಂಗ್) ವನ್ನೂ ಅಳವಡಿಸುವ ವಿಚಾರವೂ ಇದೆಯೆಂದು ಅವರು ತಿಳಿಸಿದರು.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ರಾ.ಕ.ಶಿ.ಸ. ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆಯನ್ನು ೨೧ನೆಯ ಶತಮಾನದತ್ತ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದು ನಿಶ್ಚಿತ. 'ನೇಸರು' ಶುಭ ಹಾರೈಸುತ್ತದೆ.

'ಹೊರನಾಡ ಸಂಗಾತಿ' ಲೇಖನ ಆಹ್ವಾನ

ಕರ್ನಾಟಕದ ಹೊರಗಡೆ ಭಾರತದ ವಿವಿಧ ಪ್ರದೇಶಗಳ 'ಪ್ರವಾಸ ಕಥನ', 'ಯಾತ್ರಾ ಅನುಭವ', 'ಅಭಿಪ್ರಾಯ'ಗಳನ್ನು ಹೊರನಾಡ ಕನ್ನಡಿಗರ 'ಜೀವನ ಶೈಲಿ', 'ಬದುಕು' ಹಾಗೂ ಹೊರನಾಡ ಕನ್ನಡಿಗರ'' ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಂಘಟನೆ ಕಾರ್ಯ ಕಲಾಪಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬರಹ, ಪ್ರಬಂಧ, ಲೇಖನ, ಕತೆ, ಕವನ, ಚುಟುಕು, ವ್ಯಂಗ್ಯಚಿತ್ರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಿಗರಿಂದ ಹೊರನಾಡ ಸಂಗಾತಿ ಅಹ್ವಾನಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಹಾಗೂ ಹೊರನಾಡ ಮಂದಿ ಇದರಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳಬಹುದು. ಸ್ವೀಕೃತ ಲೇಖನಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮ ಸಂಭಾವನೆ ಇದೆ. ಪ್ರಕಟಗೊಂಡ ಅತ್ಯುತ್ತಮ 3 ಲೇಖನಗಳಿಗೆ ರೂ. 2100/-, 1100/-, 600/- ಬಹುಮಾನವಿದೆ. ಸದ್ಯದಲ್ಲೇ ಅಂತರ್‌ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಲಿರುವ ಕನ್ನಡಿಗರ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಪ್ರಕಟಣೆಯಾದ ಪ್ರಪ್ರಥಮ ಸಮಗ್ರ ಹೊರನಾಡ ಕನ್ನಡಿಗರ ಸರ್ವ ಮಾಹಿತಿಯ ಅಂತರ್‌ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೈಪಿಡಿ, ಹೊರನಾಡ ಸಂಗಾತಿಯ ಎರಡನೇ ಸಂಚಿಕೆ (2002-03) ಕನ್ನಡಿಗರಿಂದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಆಹ್ವಾನಿಸುತ್ತಿದೆ.

ವಿಳಾಸ: Editor, Horanada Sangaathi
Room 16/17, 1st Flr., Vijay Bldg., Nr.
MTNL, Kurla Road, Sakinaka,
Mumbai-72, India
Hlepline : 022-2856 0077
Telefax : 022-2856 0088
E-mail: sanaathi@helokannadiga.com
www.helokannadiga.com

ಮುಂಬಯಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಕನ್ನಡ ಎಂ.ಎ.
ಮಮತಾ ರಾವ್ ಪ್ರಥಮ ರ್ಯಾಂಕ್

ಮುಂಬಯಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯವು ಕಳೆದ ಎಪ್ರಿಲ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ಕನ್ನಡ ಎಂ.ಎ. ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಮಮತಾ ರಾವ್ ಅವರು ಪ್ರಥಮ ರ್ಯಾಂಕ್ ಗಳಿಸಿ ವರದರಾಜ ಅದ್ವ ಸುವರ್ಣ ಪದಕಕ್ಕೆ ಅರ್ಹತೆ ಸಾಧಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಗುರ್ಜರ ಪ್ರತಿಹಾರರು

ವಿಶಾಲವಾದ ಗುಪ್ತ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ತುಂಡು ತುಂಡಾಗಿ ಒಡೆದ ನಂತರ ಸಂಪೂರ್ಣ ಉತ್ತರ ಭಾರತವು ರಾಜಕೀಯ ಚಕ್ರವ್ಯೂಹಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಪಾಳೆಯಗಾರರು ಹಾಗೂ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ರಾಜರು ಅಧಿಕಾರದಾಹದಿಂದ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮಲ್ಲೇ ಕದನವಾಡತೊಡಗಿದರು. ಸುಭದ್ರ ರಾಜಕೀಯ ವಾತಾವರಣವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಏಳನೆಯ ಶತಮಾನದವರೆಗೆ ಕಲಾರಂಗದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಯಾವುದೇ ಚಲನೆಯಿಲ್ಲದೆ ಸ್ತಬ್ಧವಾಗಿದ್ದವು. ಛಾಣೇಶ್ವರದ ಹರ್ಷವರ್ಧನನು ರಾಜಕೀಯ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟು ಹಾಗೂ ಸುಭದ್ರತೆ ಒಡಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದನು. ಆದರೆ ಕ್ರಿ.ಶ. ೬೪೭ರಲ್ಲಿ ಆತನ ಮರಣಾನಂತರ ಉತ್ತರ ಭಾರತವು ಪುನಃ ಅನೇಕ ರಾಜ್ಯಗಳಾಗಿ ಒಡೆದು ಹೋಯಿತು. ಎಂಟರಿಂದ ಹತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದವರೆಗೆ ಗುರ್ಜರ ಪ್ರತಿಹಾರರು ಪ್ರಮುಖರಾಗಿ ಮೆರೆದರು. ಈ ವಂಶದ ದೊರೆಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಬಲಿಷ್ಠನಾದವನೆಂದರೆ ೯ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಿದ ಮಿಹಿರ ಭೋಜನು. ಇದೇ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಪಾಲರು ಬಲಗೊಂಡರೊಲ್ಲದೆ, ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರು ಚಾಳುಕ್ಯರನ್ನು ದುರ್ಬಲಗೊಳಿಸಿದರು.

ಗುರ್ಜರ ಪ್ರತಿಹಾರರ ಕಲಾ ಪ್ರಭಾವವು ತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ದಾಟಿತ್ತು. ಕನೌಜಿನ 'ವಿಶ್ವರೂಪ ವಿಷ್ಣು' ಶಿಲಾಮೂರ್ತಿಯು ಇವರ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಕೊಡುಗೆಗಳಲ್ಲೊಂದು. ಅಷ್ಟಕರಗಳಲ್ಲ, ವಿಷ್ಣು ಅಭಂಗ ಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ. ಶಂಖ, ಚಕ್ರ, ಕತ್ತಿ, ಗುರಾಣಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವನು. ವಿಷ್ಣುವಿನ ಶಿರದ ಹತ್ತಿರ ಮೇಲ್ಪದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಅಂಕಣದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ ಲೋಕವನ್ನು ತೋರಿಸಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ನೇರವಾಗಿ ಕೆಳಗಡೆ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪಾದದ ಹತ್ತಿರ ಅಧೋಲೋಕವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ನಾಗರನ್ನು ಕೆತ್ತಲಾಗಿದೆ. ಆತನ ತಲೆಯ ಸುತ್ತಲೂ ಆತನ ಅವತಾರಗಳಾದ ಮತ್ಸ್ಯ, ಕೂರ್ಮ, ವರಾಹ ಮತ್ತು ನರಸಿಂಹರನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಕಿರೀಟದ ಸುತ್ತಲೂ ಇತರ ಅವತಾರಗಳಲ್ಲಿಯ ಪರಶುರಾಮ, ರಾಮ ಮತ್ತು ಕಲ್ಕಿ ಇವರನ್ನು ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಿಷ್ಣುವಿನ ಬಲಬದಿಯಲ್ಲಿ ಸರಸ್ವತಿ, ಕಾರ್ತಿಕೇಯ ಮತ್ತು ಹನ್ನೊಂದು ರುದ್ರರೂ ಮತ್ತು ಎಡಬದಿಯಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಸೂರ್ಯರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ವಿಷ್ಣುವಿನ ಕಿರೀಟದ ಆಕಾರ ಮತ್ತು ಮುತ್ತುಗಳನ್ನು ಪೋಣಿಸಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುವ ಯಜ್ಞೋಪವೀತ - ಇವರೆಡು ಗುಪ್ತರ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ವಿಷ್ಣುವಿನ ಶರೀರ ತೆಳುವಾಗಿದ್ದು, ಸ್ತ್ರೀತ್ವದ ಲಕ್ಷಣ ಹೊಂದಿದೆ. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಶಂಖವನ್ನು ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿಯೂ ಚಕ್ರವನ್ನು ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿಯೂ ಹಿಡಿದಿರುವುದನ್ನು

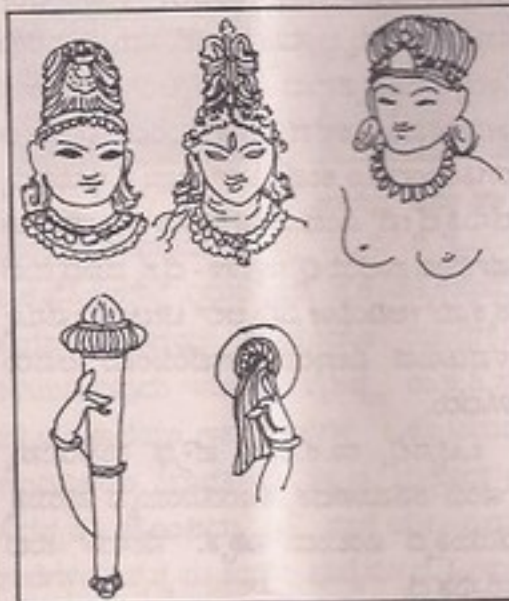
ಭಾರತೀಯ ಕಲೆ

ಭಾಗ - 16

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ ಹಾಗೂ ಶಿಲ್ಪಕಲೆಗಳು ಬಹಳ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿವೆ. ವಿವಿಧ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಶೈಲಿಗಳು ಬೆಳೆದು ಬಂದಿವೆ. ಓದುಗರಿಗೆ ಭಾರತೀಯ ಕಲೆಯ ಒಂದು ದರ್ಶನವನ್ನು ನೀಡಲು ನಾವು ಶ್ರೀ ಎನ್. ಮರಿಶಾಮಾಚಾರ್ ಅವರು ಬರೆದಿರುವ ಭಾರತೀಯ ಕಲೆ ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದಿಂದ ಆಯ್ದು ಭಾಗಗಳನ್ನು ನೇಸರುವಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಸ್ವತಃ ಕಲಾವಿದ, ಶಿಲ್ಪಿ, ಛಾಯಾಗ್ರಾಹಕರಾಗಿರುವ ಮರಿ ಶಾಮಾಚಾರ್ ಕಲೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಹುಮುಖ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಕಲಾಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸ್ಪೂರ್ತಿ ತಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಇದಕ್ಕೆ ಹೊರತಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಎರಡನ್ನು ಎಡಭಾಗದ ಕೈಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಣಬಹುದು. ಮುಖಭಾವ, ಬಲಗೈಯ ಅಭಯಮುದ್ರೆ - ಈ ಲಕ್ಷಣಗಳು ವಿಷ್ಣು ನಮ್ಮ ಸಂರಕ್ಷಕನೆಂಬುದನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ಗ್ನಾಲಿಯರ್‌ನ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿರುವ 'ಸುರಸುಂದರಿ' ಎಂಬ ಶಿಲ್ಪವು ಈ ಅವಧಿಯ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವಾದ ಶಿಲ್ಪ ಕಲಾಕೃತಿ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಶರೀರದ ಅಂಕುಡೊಂಕುಗಳಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಅಲಂಕರಿಸಿರುವ ಆಭರಣಗಳು, ವಸ್ತ್ರವಿನ್ಯಾಸ, ಮುಖದಲ್ಲಿ ಮೋಹಕ ಮಂದಹಾಸ, ಕೇಶವಿನ್ಯಾಸ ಮುಂತಾದ ವಿವರಣೆಗಳು ಯಾವ ಆಧುನಿಕ ಚಿಲುವೆಯ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನೂ ಮೀರಿಸುತ್ತಾಳೆ ಈ 'ಸುರಸುಂದರಿ' ಎಂದು ಊಹಿಸುತ್ತೇವೆ.

ನೇಸರು ತಿಂಗಳೋಲೆ, ಜುಲೈ - 2003

ಕನೌಜಿನಲ್ಲಿರುವ 'ಶಿವ ಪಾರ್ವತಿಯರ ಕಲ್ಯಾಣ' ಶಿಲ್ಪಾಕೃತಿಯು ಗುರ್ಜರ ಪ್ರತಿಹಾರರ ಮತ್ತೊಂದು ಕೊಡುಗೆ. ಎಲಿಫೆಂಟಾ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿರುವ ಇಂತಹುದೇ ಶಿಲ್ಪಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಚಲನಾಲಕ್ಷಣವು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿದಿದ್ದರೂ, ಅಂದವಾದ ಸಂಯೋಜನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಶಿವನು ಪಾರ್ವತಿಯ ಬಲಗೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವನು. ಪಾರ್ವತಿಯ ಭಂಗಿಯ ಸೌಂದರ್ಯ ಹಾಗೂ ಅರ್ಚನಾ ಭಾವವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಶಿವನ ಭಂಗಿಯು ಅಧಿಕಾರ ಹಾಗೂ ಪುರುಷತ್ವದ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿದೆ. ಮುತ್ತಿನ ಯಜ್ಞೋಪವೀತ, ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಕೊರಳ ಮಾಲೆ ಮತ್ತು ಸರ್ಪಕುಂಡಲ - ಇವು ಶಿವನ ಆಭರಣಗಳಾಗಿವೆ. ತುಸು ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಪಾರ್ವತಿ ನಿಂತಿದ್ದು, ನಾಚಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಾ ಕೆಳಗೆ ನೋಡುತ್ತಿರುವಳು. ಆಕೆಯ ಆಭರಣಗಳು, ಉಡಿಗೆ, ಆಕೆಯ ಸಹಜ ಸೌಂದರ್ಯ ವನ್ನು ಇಮ್ಮಡಿವೆ. ಆಕೆಯ ಬಲಗಡೆ ಕನ್ಯಾದಾನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಚಿಕ್ಕ ಆಕೃತಿ ಇದೆ. ಇಂದ್ರ, ನೃಪತಿ, ಯಮ ಮತ್ತು ವರುಣ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವಾಹನಗಳ ಮೇಲೆ ಆಸೀನರಾಗಿರುವರು. ದೇವಗಡ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿರುವ ಅಂಕಣಗಳನ್ನು ಇದು ನೆನಪಿಗೆ ತರುತ್ತದೆ.

ಉಜ್ಜಯಿನಿಯ 'ನಾಟ್ಯ ಶಿವ' ಶಿಲಾಮೂರ್ತಿಯು ಬೇವಕಲೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಶಿವನ ಹತ್ತು ಕೈಗಳ ರಚನಾವೈಖರಿ ಹಾಗೂ ಆತನು ನಿಂತಿರುವ ಭಂಗಿ ತುಂಬಾ ಅದ್ಭುತವಾಗಿವೆ. ಸಂಗೀತ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ನುಡಿಸುತ್ತಿರುವ ಗಣಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಶಿವನು ಲಲಿತ ಸಂಪ್ರದಾಯ ನೃತ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವನು.

ಈ ನಾಟ್ಯಶಿವ ಶಿಲ್ಪಾಕೃತಿಗೆ ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯ 'ಮಹೇಶ್ವರಿ' ಶಿಲ್ಪಾಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈಕೆಯನ್ನು ಕೊಳವೆಯಾಕಾರದ ಕಾಲುಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿರುವ ನೇರವಾದ ಹಾಗೂ ಚಲನರಹಿತವಾದ ಮೈಕಟ್ಟನ್ನು ಹೊಂದಿರುವಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಉಡುಪು ಮತ್ತು ಆಭರಣಗಳು ಬಹಳ ಸೊಗಸಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿದ್ದು, ಮುಖದಲ್ಲಿ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಗಾಂಭೀರ್ಯದ ಕಲೆ ಮೂಡಿದೆ.

ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಗುಪ್ತರ ಕಾಲದ ಶಿಲ್ಪಾಕೃತಿಗಳಿಗೂ ಗುರ್ಜರ ಪ್ರತಿಹಾರರ ಕಾಲದ ಶಿಲ್ಪಗಳಿಗೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ತೆಳನೆಯ ಬಾಗಿದ ಹುಬ್ಬುಗಳು, ಮೂಗಿನ ಕಂಬ, ಕೆಳದುಟಿ ಮಾಂಸಲಗದ್ದೆ, ಮುಂತಾದವು ಗುರ್ಜರ ಪ್ರತಿಹಾರರ ಕಲೆಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ಪಾಲರು ಮತ್ತು ಸೇನರು

ಒಂದು ಶತಮಾನದ ಅರಾಜಕತೆಯನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಲು ಬಂಗಾಳದ ನಾಯಕರು, ತಮ್ಮ ಲ್ಲೊಬ್ಬನಾದ ಗೋಪಾಲನನ್ನು, ಶಾಂತಿ ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಒಮ್ಮತದಿಂದ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವನೇ

ಪಾಲವಂಶದ ಸ್ಥಾಪಕ. ಇವನ ಮಗ ಧರ್ಮಪಾಲನು ಬಂಗಾಳ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿದಲ್ಲದೆ ಬಿಹಾರ ಮತ್ತು ಕನೋಜಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಅಧೀನಕ್ಕೊಳಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಗಧದ ಮೇಲೂ ನಾಯಕತ್ವ ವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ, ಮಗಧದ ಎಲ್ಲ ಬೌದ್ಧ ಮಠಗಳು ಮತ್ತು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ಧರ್ಮಪಾಲನ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆಯುತ್ತವೆ. ಪಾಲರು ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ ಅನುಯಾಯಿಗಳಾಗುವುದಲ್ಲದೆ ಬೌದ್ಧ ಕಲೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಹೊಸ ಜೀವ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

ಕ್ರಮೇಣವಾಗಿ ಪಾಲರ ಮುಂದಿನ ಅರಸರು ಯುದ್ಧದ ಅನುಭವ ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ, ದಕ್ಷಿಣದಿಂದ ಬಂದ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸೇನರಿಗೆ ಶರಣಾಗುತ್ತಾರೆ. ಸೇನರು ಶೈವರಾಗಿದ್ದು ಬಂಗಾಲದಲ್ಲಿ ಸದಾಶಿವನ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರುತ್ತಾರೆ.

ಭಾರತೀಯ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಶಿಲ್ಪಕಲೆಯ ಕೊನೆಯ ಹಂತದ ಕರುಹುಗಳನ್ನು ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ೧೧ನೇ ಶತಮಾನದ ಈ ಶಿಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ, ಆಕೃತಿಗಳು ಸುಂದರವಾಗಿದ್ದರೂ, ಬಿಗುವಾದ ಕಾಲುಗಳಿಂದಾಗಿ ಅದರ ಸೌಂದರ್ಯದಲ್ಲಿ ಲೋಪ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ೧೨ ಶತಮಾನದ ವೇಳೆಗೆ ಇಲ್ಲಿನ ಶಿಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಅಲಂಕಾರಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆ ಕೊಟ್ಟರೂ, ವಿರೂಪಗೊಂಡ ಕಾಲುಗಳ ರಚನೆಯಿಂದಾಗಿ ಒಟ್ಟು ಅಂದಕ್ಕೆ ಕುಂದು ಉಂಟಾದಂತಾಗಿದೆ. ಈ ಶಿಲ್ಪಗಳ ಶರೀರದ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾದಕತೆ ತುಂಬಿದ್ದು ದೇವಿಕತೆಯ ಭಾವದ ಕೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ ನೋಡುಗನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಲೆಯ ಸೊಬಗುಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿನ ಶಿಲೆಯ ಅಭಾವದಿಂದಾಗಿ ಅಲ್ಲಿನ ಕಲಾವಿದರು ಕಂಚು ಅಥವಾ ಅಷ್ಟದಾತುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ವಿಗ್ರಹದ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಣಾತರಾದರೂ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ವಿರಳವಾಗಿ ದೊರೆಯುವ ಕೃಷ್ಣ ಶಿಲೆಯನ್ನು ಬಳಸಿ ವಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಕೆತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಶಿಲಾಶಿಲ್ಪಗಳು ಅಲ್ಲಿನ ಲೋಹ ಶಿಲ್ಪಗಳ ಪ್ರತಿ ಕೃತಿಯಂತೆ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಲೋಹ ಶಿಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಅಲಂಕಾರಗಳು ಸೊಗಸಾಗಿ ಹಾಗೂ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಮೂಡಿದ್ದರೂ, ಶಿಲಾಶಿಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಒಂದು ಸೌಂದರ್ಯ, ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟುತನ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿನ ಕಲ್ಲಿನ ಕೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಕಲ್ಲಿನ ಕೆತ್ತನೆಗಳ ನಡುವೆ ಅಗತ್ಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಟೆರ್ರಾಕೋಟದ ಅಲಂಕಾರವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪಹಾಡ್ ಪೂರ್ ಸ್ತೂಪವನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ನಳಂದಾದ ಶಿಲ್ಪಗಳ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಲೆಗಳು ಹಾಗೂ ಗಾರೆಗಚ್ಚಿನ ವಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಈ ಪಾಲರು ಮತ್ತು ಸೇನರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಬೋಧಿಸತ್ತನ ವಿಗ್ರಹಗಳ ರಚನೆಗೇ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಈ

ಬೋಧಿಸತ್ತನ ವಿಗ್ರಹಗಳಲ್ಲೂ ಅವಲೋಕಿತೇಶ್ವರನ ವಿಗ್ರಹಗಳೇ ಗಣನೀಯ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈಗಲೂ ಪಾಟ್ನ ಮತ್ತು ಕಲ್ಕತ್ತಾದ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ೧೨ ಕೈಗಳುಳ್ಳ ಅವಲೋಕಿತೇಶ್ವರನ ವಿಗ್ರಹಗಳು ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ. ಬಹಳಷ್ಟು ಅವಲೋಕಿತೇಶ್ವರ ವಿಗ್ರಹಗಳು ನಿಂತಿರುವ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಭಿಷನ್‌ಪುರದಲ್ಲಿರುವ ೨ ಕೈಗಳ ಅವಲೋಕಿತೇಶ್ವರ ವಿಗ್ರಹ ಕುಳಿತಿರುವ ಭಂಗಿಗೆ ಮಾದರಿಯಾಗಿ ಉದಾಹರಿಸಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿ ಹಿಂಭಾಗವು ದೊಡ್ಡ ಕಮಲದ ಆಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ಇದನ್ನು ಕಪ್ಪು ಶಿಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೆತ್ತಲಾಗಿದೆ. ಗುಪ್ತರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞೋಪವಿತಗಳನ್ನು ಮುತ್ತಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಇವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ದಾರದಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವಿಗ್ರಹವು ಲಲಿತಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದು ಬಲ ಹಸ್ತವು ಅಭಯ ಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿದೆ ಬಲ ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿ ಶುಭ ಚಿಹ್ನೆಯಾದ ಚಕ್ರವನ್ನು ಕೆತ್ತಲಾಗಿದೆ. ಈ ಲಕ್ಷಣಗಳುಳ್ಳ ಮತ್ತೊಂದು ಅವಲೋಕಿತೇಶ್ವರ ವಿಗ್ರಹವೆಂದರೆ ನಳಂದಾದ 'ಅವಲೋಕಿತೇಶ್ವರ ಪದ್ಮಪಾಣಿ' ವಿಗ್ರಹ.

ಸೇನರು ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಪಾಲರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಾಗಿದ್ದ ಶೈವರು ಪ್ರಾಬಲ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಈ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಸೇನರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧ ವಿಗ್ರಹಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ, ಶಿವನ ವಿಗ್ರಹಗಳ ರಚನೆ ಹೆಚ್ಚಾದದ್ದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ರಚನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಶಿವನಂತೆ ಕಂಡುಬಂದರೂ ಇವು ಬುದ್ಧನ ಅಂಶಗಳನ್ನೇ ಹೋಲುತ್ತವೆ ಸೇನರ ಕಾಲದ ಒಂದು ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಕಲಾಕೃತಿಯೆಂದರೆ ಇಂದೂ ನವದೆಹಲಿಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ದಲ್ಲಿರುವ 'ಗಂಗಾ' ಎಂಬ ಮುಂಚಾಚಿರುವ ವಿಗ್ರಹ (Bracket figure). ಇದರಲ್ಲಿ ಗಂಗೆಯು ಒಂದು ಮರದ ಕೆಳಗೆ ನಿಂತಿದ್ದು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಿಂದಿಗೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವ ಹಾಗೆ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಶರೀರದ ಮೇಲ್ಭಾಗವು ಬಹಳ ನಾಜೂಕಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ಕಾಲುಗಳ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅತ್ಯಂತ ಬಿಗು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಮಗುವಿನ ಶಿಲ್ಪಗಳು ಅಸಂಖ್ಯಾತವಾಗಿ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ಆಗಿನ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಇದೊಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಮಾದರಿ ಎನಿಸಿರಬಹುದು. ಇವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ವಿಗ್ರಹಗಳು ವಿರಳವಾಗಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೆತ್ತಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

ಕಲ್ಕತ್ತಾದ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿರುವ ಎರಡು ವಿಷ್ಣು ಶಿಲ್ಪಾ ವಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಸೇನರ ಕಾಲದ ಉತ್ತಮ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಮಾದರಿ ಎನ್ನಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ನಿಂತಿರುವ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮುಖದಲ್ಲಿನ ಸೌಮ್ಯತೆ ಮಂದ ಹಾಸಗಳು ಇದರ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಇಮ್ಮಡಿ ಸಿವೆ. ಚಕ್ರ ಅಳತೆಯ

ಇಬ್ಬರು ದೇವಿಯರ ವಿಗ್ರಹಗಳು ಇಕ್ಕೆಲಗಳಲ್ಲೂ ಇದೆ.

ಈ ಅವಧಿಯ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯಿಂದಾಗಿ ಕಲಾ ರಚನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಪಾಲರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ ವಿಗ್ರಹಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಕಂಡು ಬಂದರೆ ಸೇನರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶೈವ ವಿಗ್ರಹಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದು ವಿರಳವಾಗಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ವಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಈ ವಿಷ್ಣುವಿನ ವಿಗ್ರಹ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೆಂದರೆ ಈ ಮೊದಲು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಅವತಾರಗಳ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಿ ದಶಾವತಾರಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಒಂದು ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವೆಂಬಂತೆ ಕಂಡುಬಂದರೂ ಕೃತಿಗಳ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಂಗತ್ಯತೆ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಚಾಂದೇಲರು

ಪ್ರತಿಹಾರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಪತನದ ನಂತರ (ಕ್ರಿ.ಶ. ೯೫೦-೧೨೩೦) ಪೂರ್ವ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಪಾಲರು ಮತ್ತು ಸೇನರು ಆಕ್ರಮಿಸಿದರೆ, ಮಧ್ಯಭಾರತವನ್ನು ಚಾಂದೇಲರು ಆಕ್ರಮಿಸಿ ವಿಜರಾಹೋವನ್ನು ತಮ್ಮ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಈ ವೇಳೆಗಾಗಲೇ ಶಿಲ್ಪಕಲಾ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ನಿಯಮಗಳಿದ್ದು, ಕಲಾವಿದರು ಅಕ್ಷರಶಃ ಅವುಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಿದ್ದರಿಂದಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ಶಿಲ್ಪಕಲೆಯ ಅವನತಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಶಿಲ್ಪಕಲಾಕೃತಿ ಗಳು ಒಂದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿಲ್ಪಟ್ಟು ನೋಡುಗರಿಗೆ ಬೇಸರವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದವು. ಆದರೂ ಅಪರೂಪಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲೊಮ್ಮೆ ಇಲ್ಲೊಮ್ಮೆ ಕಲಾವಿದರು ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತಿಕೆ ಮೆರೆದಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ವಿಜರಾಹೋದ ಶಿಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಸೌಂದರ್ಯ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯು ಯಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವಂತಿಕೆ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಮುಖದ ಭಾವವು ಸಹಜವಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದ ಮುಖವಾಡ ಧರಿಸಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ವಿಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿನ ಶರೀರದ ಬಾಗು ಆಸಹಜವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಕಾಲುಗಳು ಕೊಳೆಯಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಇವೆ. ಸ್ತ್ರೀ ವಿಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಪುರುಷ ವಿಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ಅಲಂಕೃತ ಕಿರೀಟವನ್ನು ತೊಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ವಿಜರಾಹೋ ದೇವಾಲಯಗಳ ಸುತ್ತಲೂ ಅಲಂಕಾರಿಕ ಕೆತ್ತನೆಗಳನ್ನು ಕಂಡರೆ ಗರ್ಭಗೃಹದ ಸುತ್ತಲೂ ಮೂರ್ತಿ ಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಚಿತ್ರಗುಪ್ತ ಮತ್ತು ದೇವಿ ಜಗದಾಂಬಿ ದೇವಾಲಯಗಳ ವಿಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಅಲಂಕಾರಿಕ ಕೆತ್ತನೆಗಳಿವೆ. ಮಹಾದೇವ

ಮತ್ತು ಲಕ್ಷ್ಮಣ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಎರಡು ಬಗೆಯ ಶೈಲಿಗಳ ಮಿಶ್ರಣವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಇಲ್ಲಿ ದೇವತಾ ವಿಗ್ರಹಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಯಾವುದೇ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮಹತ್ವ ಇಲ್ಲದಂತಹ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷರನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಜಿಂದಾಡುತ್ತಿರುವ ಮಹಿಳೆಯ ಕೆತ್ತನೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ತ್ರೀ ವಿಗ್ರಹಗಳು ಮಾಂಸಲವಾಗಿದ್ದು, ಮಾತೃತ್ವವನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸುತ್ತವೆ. ಕೇಶವಿನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಶಿಲ್ಪಗಳಲ್ಲದೆ ಮಿಥುನ ಶಿಲ್ಪಗಳು ದೇವಸ್ಥಾನದ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಅಸಂಖ್ಯಾತವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ವಿಗ್ರಹಗಳು ಬದುಕಿನ ಗುಪ್ತತೆಯ ಪಾವಿತ್ರ್ಯವನ್ನು ಬಯಲುಗೊಳಿಸಿ ಮಾನವನ ಘನತೆ ಗೌರವವನ್ನು ಅಪಮೌಲ್ಯಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ.

ಸೋಲಂಕಿಗಳು

ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೧ರಿಂದ ೧೩ನೇ ಶತಮಾನದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಗುಜರಾಥ ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮ ರಾಜಸ್ಥಾನ, ಮೌಂಟ್ ಆಬು ಮತ್ತು ಚಿತ್ತೋಡ್‌ಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಆಗಿರುವ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಸೋಲಂಕಿಗಳು ಆಳಿದರು. ಈ ಪ್ರದೇಶವು ಒಂದೇ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಭಾಗವಾಗಿದ್ದು ದಲ್ಲದೇ ಭಾರತದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಕಲೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಪಶ್ಚಿಮ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಗುಜರಾತಿನ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ದೇವಾಲಯಗಳು ವಿಗ್ರಹ ನಾಶಕ ಮುಸ್ಲಿಂ ದಾಳಿಗಳಿಗೆ ತುತ್ತಾದವಲ್ಲದೆ, ಭೂಕಂಪ, ಬಿರುಗಾಳಿ ಮುಂತಾದ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಪ್ರಕೋಪಗಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕು ಸಂಪೂರ್ಣ

ಮೌಂಟ್ ಆಬು, ರಾಜಸ್ಥಾನ

ನಾಶಗೊಂಡವು. ಈ ಪ್ರದೇಶದ ವಾಸ್ತು ಹಾಗೂ ಶಿಲ್ಪಕಲಾ ಸಂಪತ್ತಿನ ಬಗ್ಗೆ ತುಸುವಾದರೂ ವಿವರಿಸಲು ಆ ದೇವಾಲಯಗಳ ಅವಶೇಷಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿವೆ. ಸ್ತಂಭಗಳು, ಒಳಮಾಳಿಗೆಗಳು, ಪುಟ್ಟಗಳು ಪೀಠಗಳು ಮೊದಲಾದುವುಗಳ ಮೇಲೆ ಹೇರಳವಾಗಿ ಕೊರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಸುಂದರ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಈ ಅವಶೇಷಗಳು ನಮಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ಸ್ತಂಭಗಳು ಮತ್ತು ಗೋಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟ

ಗೂಡುಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿ ಶಿಲ್ಪಗಳು ತಮ್ಮ ಸೊಬಗನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತವೆ. ದೇಶದ ಇತರ ಭಾಗಗಳಂತೆಯೇ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಕಲಾವಿದರದಲ್ಲಿದ್ದ ಅವರ ಸ್ವಂತಿಕೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕುಶಲತೆಗಳು ಕ್ರಮೇಣ ಮಾಯವಾಗುತ್ತ ಬಂದವು. ಮೂರ್ತಿ ಶಿಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಂಡವೆಯೇನೋ ಎಂಬಂತೆ ನೋಡುಗರಿಗೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ದೇಹ ಭಂಗಿಗಳ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಬೇಕಾದ ಸುಂದರ ಅಂಕುಡೊಂಕುಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಕೋನಾಕಾರದ ಭಂಗಿಗಳೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತೋರುತ್ತವೆ. ಶರೀರದ ಆಕಾರವನ್ನು ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ತೋರಿಸಬೇಕಾದ ಪೌಷ್ಟಿಕತೆಯನ್ನು ಕೈ ಮತ್ತು ಕಾಲುಗಳ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಸಕ್ತಿ ವಹಿಸಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅಂಗರಚನಾ ಸಂಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಏಕತೆಯ ಶೋಷ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕಲಾವಿದನ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಪಣತೆ ಇದೆ. ಆದರೆ ರಚನಾ ಕೌಶಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಹಜತೆಯಲ್ಲ ವೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಮೌಂಟ್ ಆಬುನಿನಲ್ಲಿಯ ಮೋದರಾದ ಸೂರ್ಯ ದೇವಾಲಯ ಮತ್ತು ದಿಲ್‌ವಾದಾ ಗುಂಪಿನ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಗುಜರಾತ ಮತ್ತು ರಾಜಸ್ಥಾನದ ಸೋಲಂಕಿ ಶಿಲ್ಪಕಲಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅಂಶಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ. ಮೋದರಾ ಸೂರ್ಯ ದೇವಾಲಯದ ಸಭಾಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಮೂರ್ತಿ ಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ಅವುಗಳಿಗಾಗಿಯೇ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಗೂಡುಗಳಲ್ಲಿ ಇಡಲಾಗಿದ್ದು ಕಂಬಗಳ ಮೇಲೆಯೂ ವಿವಿಧ ಮೂರ್ತಿ ಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ಕೆತ್ತಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರವೇಶ ದ್ವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಬಗೆಬಗೆಯ ಅಲಂಕಾರಪುಟ್ಟುಗಳನ್ನು ತೋರಣಗಳ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಖಂಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ದಿಲ್ವಾರ ಗುಂಪಿನ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿಮಲಸಾಹಿ ಮತ್ತು ಲೂನಾವಸಾಹಿ ದೇವಾಲಯಗಳು ಮುಖ್ಯ ಜೈನ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿಮಲಸಾಹಿ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಮೊದಲನೇ ತೀರ್ಥಂಕರಾದ ಆದಿನಾಥನೆಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮೊದಲನೇ ಭೀಮ ದೇವನ ಮಂತ್ರಿಯಾದ ವಿಮಲಪಾ ಎಂಬಾತನು ಈ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೦೩೨ರಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದನು. ಈ ದೇವಾಲಯದ ಹೊರಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಲೂನಾವಸಾಹಿ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೨೩೧ರಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಪಾಲ ಮತ್ತು ತೇಜಪಾಲ ಎಂಬ ಸಹೋದರರು ತಮ್ಮ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಸಹೋದರ ಲೂನಿಗ್ ಎಂಬಾತನ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ೨೨ನೇ ತೀರ್ಥಂಕರ ನೇಮಿನಾಥನೆಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದನು. ಈ ಎರಡೂ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಬಿಳಿ ಅಮೃತಶಿಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದ್ದು ಇಂದಿಗೂ ಗುಜರಾತಿನ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಶ್ರೀಮಂತ ವರ್ತಕರು ಉತ್ತಮ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿ ಶಿಲ್ಪಗಳೇ ಅಲ್ಲದೆ ಉಳಿದ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವ ಸ್ವಳದಲ್ಲೆಲ್ಲ

ಚಿತ್ತಾರದ ಕುಸುರಿ ಕೆಲಸವಿದ್ದು ನೋಡುಗರಿಗೆ ಕಲಾರಸದೌತಣವನ್ನೀಯುತ್ತದೆ. ಅನೇಕ ಮೂರ್ತಿಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಇಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣುಗಳು ದಣಿಯುತ್ತವೆ.

ವಿಮಲಸಾಹಿ ದೇವಾಲಯದ ಒಳಮಾಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅವತಾರವಾದ ನರಸಿಂಹನನ್ನು ಕೆತ್ತಲಾಗಿದೆ. ಆ ಒಳಮಾಳಿಗೆಯಲ್ಲಿರುವ ಇತರ ಮೂರ್ತಿಗಳು ಚಿಕ್ಕದಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಈ ನರಸಿಂಹ ಹಾಗೂ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ಮೂರ್ತಿಗಳು ದೊಡ್ಡದಾಗಿದ್ದು ನೋಡುಗರ ಮೇಲೆ ವಿಶೇಷ ಪರಿಣಾಮವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಎರಡು ಶತಮಾನಗಳ ನಂತರ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಲೂನ ವಸಾಹಿ ದೇವಾಲಯವು ಸೋಲಂಕಿ ಶೈಲಿಯ ಕೊನೆಯ ಹಾಗೂ ಅತ್ಯಂತ ವಿಶೇಷ ಮಾದರಿ ಎನಿಸಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸ್ವಜನಶೀಲತೆ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದು ಯಾಂತ್ರಿಕತೆಯೇ ಎದ್ದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಈ ದೇವಾಲಯದ ಪ್ರಧಾನ ಅಂಶ ಎಂದರೆ ಇಲ್ಲಿನ ಗುಮ್ಮಟ ಹಾಗೂ ಅದರ ಎಂಟು ಆಧಾರ ಸ್ತಂಭಗಳು ಗುಮ್ಮಟದ ಒಳಭಾಗವನ್ನು ಆರತೆರೆದ ಕಮಲದ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಕೆತ್ತಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿರುವ ಹೆಚ್ಚು ಶಿಲ್ಪಗಳು ಜೈನ ತೀರ್ಥಂಕರ ನೇಮಿನಾಥನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವಾಗಿವೆ. ಒಂದು ಅಂಕಣದಲ್ಲಿ ಆತನು ಜೈನ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಪರಿವರ್ತಿತ ನಾದುದು ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕಡಿದು ಕೊಂಡದ್ದು ಮತ್ತು ಕೊನೆಗೆ ಐಹಿಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸಮಾಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿದ ವಿವರಗಳಿವೆ. ನಂತರ ಅಂಕಣದಲ್ಲಿ ಆತನ ಸತಿಯು ಪತಿಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸುವುದನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಬಾದಾಮಿಯ ಚಾಲುಕ್ಯರು

ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಾಕಾಟಕರನಂತರ ಕ್ರಿ.ಶ. ೬ರಿಂದ ೮ನೇ ಶತಮಾನದವರೆಗೆ ಬಾದಾಮಿ ಚಾಲುಕ್ಯರು ಆಡಳಿತವನ್ನು ನಡೆಸಿದರು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಚೀನ ಅರಸು ಮನೆತನಗಳ ಮೂಲದ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವಂತೆಯೇ ಬಾದಾಮಿ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಉಗಮದ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಅನೇಕ ಊಹಾಪೋಹಗಳಿವೆ. ಇವರ ಸಂಪೂರ್ಣ ಶಕ್ತಿಯೆಲ್ಲ ಪಲ್ಲವರೊಂದಿಗೆ ಕಾದಾಡುವುದರಲ್ಲೇ ಕಳೆದುಬಂದಿ, ಕಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ವಹಿಸಲು ಇವರಿಗೆ ದೊರೆತ ಸಮಾಯಾವಕಾಶ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ. ಈ ಕಡಿಮೆ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿಯೇ ತಮ್ಮ ದೇ ಆದ ಸ್ವಂತ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಬಾದಾಮಿ, ಐಹೊಳೆ, ಪುಟ್ಟದಕಲ್ಲು, ಆಲಂಪುರ ಮತ್ತು ಮಹಾಕೂಟೇಶ್ವರ ಗುಹೆಗಳು ಮತ್ತು ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಜೀವಂತವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಸಾರನಾಥನ ಮಾರ್ಗ ಶೈಲಿಗಿಂತ (ಕ್ಲಾಸಿಕ್) ಚಾಲುಕ್ಯರ ಶೈಲಿ ವಿಭಿನ್ನವಾದದ್ದು. ಇಲ್ಲಿ ಹಳೆಯ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೈಬಿಡಲಾಗಿದೆ. ೬ನೇ

(ಪುಟ 16ಕ್ಕೆ)

ತಿರುಗು ಬಾಣ

ಕಂಠಂ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ

ಮುನಿಸಿಫ್ ಕೋರ್ಟಿನ ಕಾಪಿಯಿಂಗ್ ಶಾಖೆಯ ಎಗ್ನಾಮಿನರ್ ವೆಂಕಪ್ಪಯ್ಯನಿಗೂ ಎಗ್ನಿಕೂಪನ್ ಗುಮಾಸ್ತ ನರಸಿಂಹಯ್ಯನಿಗೂ ಸ್ನೇಹಸಂಬಂಧ ಕಡಿಮೆಹೋಗಲು ಬಲವಾದ ಕಾರಣವಿತ್ತು. ಒಂದು ಬಾರಿ ಕತ್ತಿಗಾರರೊಬ್ಬರು, "ಎಗ್ನಿಕೂಪನ್ ನಂಬರ್ ಮುವತ್ತೊಂದರ ಆರ್ಟ್ ಕಾಪಿ ಅರ್ಚೆಂಟಾಗಿ ಬೇಕು ಸ್ಯಾಮಿ, ಸಂಜೆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ರೆಡಿಮಾಡಿ ಕೊಡಿ" ಎಂದು ಹೇಳಿ ವೆಂಕಪ್ಪಯ್ಯನಿಗೆ ಮೂವತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳ ದಕ್ಷಿಣೆಕೊಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದರು. ಶಿರಸ್ತೆದಾರ ಶೀನಪ್ಪನವರಿಗೆ ದಾಯಭಾಗ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡದಿದ್ದರೆ, ಅವರು ಅದಕ್ಕೆ ಸಹಿಹಾಕದ ಕಾಡಿಸುತ್ತಾರೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದ ವೆಂಕಪ್ಪಯ್ಯ ಅವರಿಗೆ ಸಲ್ಲಬೇಕಾದ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ ಮಿಕ್ಕ 20 ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಪಿಯಿಂಗ್ ನಾರಣಪ್ಪನಿಗೆ ಐದು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟು ಮಿಕ್ಕ ಹದಿನೈದು ರೂ.ಗಳನ್ನು ಬೇಬಿಗಳಿಗಿರುವ ಸನ್ನಾಹ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಮೂವತ್ತೊಂದನೆ ನಂಬರಿನ ಫೈಲು ಎಗ್ನಿಕೂಪನ್ ಗುಮಾಸ್ತ ನರಸಿಂಹಯ್ಯನ ಸುಫರ್ದಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಅವನ ತಲೆ ಸವರಿ ಫೈಲು ಗಿಟ್ಟಿಸಲು ದೇಶಾವರ ನಗೆ ಬೀರುತ್ತಾ ವೆಂಕಪ್ಪಯ್ಯ ಅವರ ಕೊಠಡಿಗೆ ಬಂದರು.

"ನರಸಿಂಹಯ್ಯನೋರೆ, ಸ್ವಲ್ಪ ಮೂವತ್ತೊಂದನೆ ನಂಬರ್ ಫೈಲು ಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ದಯವಿಟ್ಟು ಕೊಡಿ ದೇವರು" ಎಂದು ಅತೀ ನಮ್ರತೆಯಿಂದ ಕೇಳಿದರು. ಕೇವಲ ಐದೇ ವರ್ಷ ಸರ್ವಿಸಾಗಿದ್ದರೂ ಐವತ್ತು ವರ್ಷದ ಅನುಭವ ಪಡೆದವರ ಚಾಣಾಕ್ಷತನ ನರಸಿಂಹಯ್ಯನಲ್ಲಿತ್ತು.

"ಏನು ಸ್ಯಾಮಿ, ಫೈಲು ಅರ್ಚೆಂಟಾಗಿ ಬೇಕಿತ್ತು?" ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ಅರ್ಚೆಂಟು ಎಂದರೆ ಅವನ ನಿಘಂಟಿನಲ್ಲಿ ಕತ್ತಿಗಳಿಂದ ಹಣ ಬಂದಿದೆ ಎಂದೇ ಲೆಖ್ತಾಚಾರ. ಅರ್ಚೆಂಟುಂತಂದ್ರೆ, ಇನ್ನು ಅವನಿಗೆಲ್ಲಿ ಪಾಲು ಕಕ್ಕಬೇಕಾಗುತ್ತದೋ ಎಂದುಕೊಂಡು, "ಅರ್ಚೆಂಟೆನಿಲ್ಲ ಸ್ಯಾಮಿ, ಆದರೆ ಪಾರ್ಟಿ ಸಾಹೇಬರ ಕಡೆಯೋರು. ಅದಕ್ಕೆ ಬ್ಯಾಗ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು" ಅಂದ ವೆಂಕಪ್ಪಯ್ಯ.

ಒಂದು ಹಸಿ ಸುಳ್ಳನ್ನು ಸರಾಗವಾಗಿ ಹೇಳಿದರು. ನರಸಿಂಹಯ್ಯ ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಂಬಲು ಹೆಡ್ಡನೆ? "ಆಯಿತು ಸ್ಯಾಮಿ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಬನ್ನಿಹುಡುಕಿ ಕೊಡ್ತೀನಿ" ಅಂತ ತಣ್ಣಗೆ ಹೇಳಿದ. "ಅಯ್ಯೋ ಹಾಗೆ ಹೇಳ್ತೀಡಿ ದೇವ್ವು-ಕತ್ತಿಗಳ ಕೈಗೆ ನಾಲ್ಕು ಘಂಟೆಗಳ್ಲಾ ಕಾಪಿ ಕೊಡ್ತೀಕು. ಟೈಪ್ ಮಾಡಿ, ಕಂಪೇರ್ ಮಾಡಿ ಶಿರಸ್ತೆದಾರರ ಹಸ್ತಾಕ್ಷರ ಹಾಕಿಸಿ ಕೊಡ್ತೀಕಾದ್ರೆ, ಬಹಳ ಟೈಮಾಗುತ್ತೆ. ಆಗ್ಗೆ ಹನ್ನೆರಡು ಘಂಟೆ ಆಗೋಯ್ಯು, ದಯವಿಟ್ಟು ಫೈಲನ್ನು ಈಗ್ಗೆ ಕೊಡಿ ಎಂದು ಎಗ್ನಾಮಿನರ್ ಸಾಹೇಬರು ದೇವಾಲು ಬಿದರು.

"ಅರೆ ಆಗ್ಗೆ ಹನ್ನೆರಡು ಘಂಟೆ ಆಗೋಯ್ಯೋ. ಒಂದು ಹನಿ ಕಾಫೀನೂ ಬಾಯಿಗೆ ಬಿದ್ದಿಲ್ಲಲ್ಲಾ, ತಾಳಿ ಬೇಗ ಹೋಗಿ ಒಂದು ತೊಟ್ಟು ಕಾಫಿ ಕುಡಿದು ಬರ್ತೀನಿ ಅಂತ ಹೇಳಿ ಬೀರುವಿನ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬೀಗ ತಗುಲಿಸಿ ನರಸಿಂಹಯ್ಯ ಹೊರಗೆ ನಡದೇಬಿಟ್ಟ. ಅವನು ಅರ್ಧ ಘಂಟೆಯಾದರೂ ಬರದಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ವೆಂಕಪ್ಪಯ್ಯ ವಿಲಿವಿಲಿ ಒದ್ದಾಡಿದರು. ಕಾಪಿಯಿಂಗ್ ನಾರಣಪ್ಪ ತನ್ನ ಟೈಮಾಯ್ತಾಂತ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟುಹೋದರೆ ತನ್ನ ಗತಿಯೇನು? ಮೂವತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟು ಕತ್ತಿ, ಕೆಲಸವಾಗದಿದ್ದರೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಬಿಡ್ಡಾನೆಯೆ? ಎಂದು ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತರಾದರು. ಶಿರಸ್ತೆ ಶೀನಪ್ಪನವರಿಗೆ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಲು ಅವರ ಕೊಠಡಿಗೆ ಓಡಿದರು.

ಈ ವೇಳೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದ ನರಸಿಂಹಯ್ಯ ಮೂವತ್ತೊಂದನೆ ನಂಬರ್ ಫೈಲನ್ನು ಬೀರುವಿನಿಂದ ಹೊರತೆಗೆದು, ತನ್ನ ಕುರ್ಚಿಯ ಕೆಳಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಅದರ ಮೇಲೆ ಪುಸ್ತಕವೂ ಕುಳಿತ. ದಕ್ಷಿಣೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲು ಪಡೆದಿದ್ದ ಶಿರಸ್ತೆ ದಾರರು ಸಿಡಿಪಿಡಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡೇ ಬಂದರು "ಏನಿ ನರಸಿಂಹಯ್ಯ, ಎಗ್ನಾಮಿನರ್ ಫೈಲು ಕೇಳಿದ್ರೆ, ಯಾಕ್ರೀ ಕೊಡೋಲ್ಲ?" ಅಂತ ಗಡುಸಾಗಿಯೆ ಕೇಳಿದರು.

"ಅಯ್ಯೋ ಇದೆಂತಾ ಅಪವಾದ ಮಹಾಸ್ಯಾಮಿ. ನಾನು ಫೈಲು ಕೊಡೋಲ್ಲಾಂತೆನ್ನೆ. ಅದೇನು ನನ್ನ ಪಿತ್ರಾರ್ಜಿತ ಆಸ್ತಿಯೆ. ಅದನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಉಪ್ಪುಕಾರ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ನೆಕ್ಕಬೇಕೆ ಹೇಳಿ..." ಎಂದು ದೊಡ್ಡ ಭಾಷಣವನ್ನೇ ಬಿಗಿಯಲು ಶುರು ಹಚ್ಚಿದ "ನೀವೇ ಕೇಳಿ ಸ್ಯಾಮಿ, ಎಗ್ನಾಮಿನರ್ ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ನಾನು ಏನು ಹೇಳಿದಂತೆ..."

"ಏನಿ ಇವರು ಹೇಳಿದ್ರು?" ಶಿರಸ್ತೆದಾರರು ವೆಂಕಪ್ಪಯ್ಯನನ್ನು ಕೇಳಿದರು.

"ಹುಡುಕಿ ಕೊಡ್ತೀನೀಂತಂದು ಸ್ಯಾಮಿ..."

"ನೋಡಿ ಶಿರಸ್ತೆದಾರ್ರೆ, ನಾನು ಹಾಗಂದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಏನು ತಪ್ಪಿದೆ ಹೇಳಿ; ಒಂದೇ ಎರಡೇ ಸಾವಿರಾರು ಫೈಲುಗಳಿವೆ. ಆದ್ರೆ ಈ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಆ ಫೈಲನ್ನು ಹುಡುಕಿ ತೆಗೆಯ್ತಾಡ್ತೆ? ಅದೂ ಅಲ್ಲೆ ಅರ್ಚೆಂಟುಂತೂ ಕೇಳ್ತೆ ಸ್ಯಾಮಿ. ಅವರೇ ಅರ್ಚೆಂಟುಂತ ಹೇಳಿದರು. ಮುಂಜಾನೆಯಿಂದ ಒಂದು ತೊಟ್ಟು ಕಾಫಿ ಸಹ ಬಾಯಿಗೆ ಹಾಕಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಕುಡಿಕೊಂಡು ಬರೋಣಾಂತ ಹೋದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ತಪ್ಪೇನಾದರೂ ಇದೆ, ಮಹಾಸ್ಯಾಮಿಯವರು ಕೊಡೋ ಯಾವ ಶಿಕ್ಷೇನಾದ್ರೂ ಅನುಭವಿಸೋಕೆ ನಾನು ತಯಾರಾಗಿದ್ದೀನಿ. ಅಪ್ಪಣೆಯಾಗಬೇಕು ಎಂದು ಅತೀ ವಿನಯದಿಂದ ನರಸಿಂಹಯ್ಯ ಹೇಳಿದ. ಈ ಧೂರ್ತನ ಮುಂದೆ ತಮ್ಮ

ಆಟ ಸಾಗಲಾರದೆಂದು ಮನದಟ್ಟಾಗಿ "ಸರಿ ಆ ಫೈಲನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಕೊಡಿ ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ ಶಿರಸ್ತೆದಾರರು ತಮ್ಮ ಕೊಠಡಿಗೆ ವಾಪಸ್ಸಾದರು.

"ಸ್ಯಾಮಿ ಎಗ್ನಾಮಿನರ್ ಸಾಹೇಬ್ರೆ, ನನಗೆ ವಿಪರೀತ ಕೆಲಸ ಇದೆ. ಇರೋದು ಎರಡೇ ಬೀರುಗಳು. ಬಾಗಿಲುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದಿದ್ದೇನೆ. ಎಲ್ಲಾ ಫೈಲುಗಳು ನನಗೆ ತಿಳಿದವುಟ್ಟಿಗೆ ಈ ಬೀರುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ. ನಿಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಫೈಲನ್ನು ನೀವೇ ಹುಡುಕಿಕೊಳ್ಳಿ" ಎಂದು ಹೇಳಿ ತನ್ನ ಸೀಟಿಗಿಳಿಸಿಕೊಂಡು, ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಕಡತಗಳನ್ನು ಹರಡಿಕೊಂಡು ರಾಯಸ ಬರೆಯುತ್ತಾ ಕುಳಿತ ನರಸಿಂಹಯ್ಯ.

ಅವನು ಅಷ್ಟು ಹೇಳಿದ್ದೇ ತಡ, ವೆಂಕಪ್ಪಯ್ಯ ಬೇಟೆನಾಯಿಯಂತೆ ಬೀರುವಿನಡೆಗೆ ನುಗ್ಗಿದರು. ಫೈಲುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಿರುವಿಹಾಕಿದರು. ಐದಾಯಿತು. ಐದೂವರೆ ಘಂಟೆಯೂ ಆಯಿತು. ಅವರಿಗೆ ಬೇಕಿದ್ದ ಮೂವತ್ತೊಂದನೆ ಫೈಲ್ ಸಿಕ್ಕಲೇ ಇಲ್ಲ. ಕಂಗಾಲಾಗಿ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈ ಹೊತ್ತು ಕೂತರು ವೆಂಕಪ್ಪಯ್ಯ. ಟೈಪ್‌ರೈಟರಿಗೆ ಮುಸುಕು ಹೊದಿಸಿ ಮನೆಗೆ ಹೋದ ನಾರಣಪ್ಪ. ನರಸಿಂಹಯ್ಯ ತನ್ನ ಸೀಟು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಲೇ ಇಲ್ಲ. ಮೂವತ್ತು ರೂ. ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಕತ್ತಿ ಬಂದು ತನ್ನ ಕೆಲಸವಾಗದೆಯಿದ್ದು ದೃಷ್ಟಿ ಕಂಡು ಕೆಂಡಾ ಮಂಡವಾದ. ವೆಂಕಪ್ಪಯ್ಯನನ್ನು ಹೀನಾಮಾನವಾಗಿ ಬೈದ. ಅಂತ ತಗೊಳ್ಳಲಿ ಆದ್ರೂ ನಿಯತ್ತಾಗಿ ಕೆಲಸಾನು ಮಾಡಿಕೊಡಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ. ಕೊಡ್ತಿ ನನ್ನ ಹಣಾನೆ" ಎಂದು ದಬಾಯಿಸಿ ಅವರಿಂದ ಹಣವನ್ನು ವಸೂಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋದ. ಶಿರಸ್ತೆಗೂ ಕಾಪಿಯಿಂಗ್ಗೂ ಹದಿನೈದು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಯಾಗಿತ್ತು. ಅವರುಗಳಿಂದ ಆ ಹಣವನ್ನು ಮರಳಿ ಪಡೆಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಕೈಯಿಂದ ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಹದಿನೈದು ರೂ. ಕಳಚಿಕೊಂಡಿತಲ್ಲಾ ಎಂದು ವೆಂಕಪ್ಪಯ್ಯ ಕೊರಗಿದರು.

"ಏನು ಎಗ್ನಾಮಿನರ್ ಸಾಹೇಬ್ರೆ, ಪಾರ್ಟಿ ಸಾಹೇಬರ ಕಡೆಯವರೊಂತಂದ್ರಿ, ಅವರ ಹತ್ತಿರವೂ ದಕ್ಷಿಣೆ ವಸೂಲು ಮಾಡಿದ್ದಲ್ಲಾ. ನಿಮ್ಮ ಡೈರ್ಯವೇ ಡೈರ್ಯ ಸ್ಯಾಮಿ" ಎಂದು ನರಸಿಂಹಯ್ಯ ಕುಟುಕಿದಾಗ ವೆಂಕಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ಚಿಟುಕು ಹರಳೆಣ್ಣೆಯನ್ನು ಕುಡಿದು ಅನುಭವವಾಯಿತು. "ಅಲ್ಲಯ್ಯ, ನರಸಿಂಹಯ್ಯನಿಗೂ ಒಂದು ದಾಯಭಾಗ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಈ ಘಜೀತಿ ಬರಿತ್ತೆ. ಬಂದಿದ್ದೆಲ್ಲಾ ನನಗೇ ಇರಲಿ. ಅಂತ ದುರಾಸೆಪಟ್ಟೆ. ಅವ ನಿನಗೆ ಸರಿಯಾದ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸಿದೆ" ಅಂತ ಶಿರಸ್ತೆ ಬಿಡಿಸಿದಾಗ ಅವರಿಗೆ ಸಹಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ನರಸಿಂಹಯ್ಯನಿಂದ ವೆಂಕಪ್ಪಯ್ಯನಿಗಾದ ತೇಜೋವಧೆಯ ಸುದ್ದಿ ಪಕ್ಕದ ಸಿವಿಲ್ ಸೆಷನ್ಸ್ ಕೋರ್ಟುಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿದು, ಎಗ್ನಾಮಿನರ್ ಸ್ವಿತಿ ನಗೆ ಪಾಟಿಲಾಗಿತ್ತು. ಉಪ್ಪುಕಾರ ತಿಂದ ದೇಹ ಅವರದ್ದು. ವೆಂಕಪ್ಪಯ್ಯ ನರಸಿಂಹಯ್ಯನ ಮೇಲೆ ಕತ್ತಿಮಸೆಯುತ್ತಾ

ಕುಳಿತರು.

“ನರಸಿಂಹಯ್ಯ ಎಲ್ಲಿ ಹೋದ?” ಅಂತೊಂದು ದಿನ ಶಿರಸ್ತೆದಾರರು ಕೇಳಿದಾಗ ಅವರು ದಿನಾ ಎಂಟೂವರೆ ಒಂಬತ್ತಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ ಸಾರ್. ಬಹಳ ಕೆಲ್ಸಯಿಂದ ಅಂತ ಹೇಳಿದ್ದರು” ಎಂದು ಸಮನ್ಸ್ ಕ್ಲರ್ಕ್ ಸೋಮಯ್ಯನವರು ಹೇಳಿದಾಗ ಶಿರಸ್ತೆದಾರರಿಗೆ ರೇಗಿತು.

“ಅವನ ಪಿಂಡ, ಏನ್ರಿ ಅಂಥಾ ಕೆಲಸ ಇರೋದು, ಎಗ್ಗಿಕ್ಕೂಪನ್ ಗುಮಾಸ್ತೆ ಅದಾಕ್ಷಣ್ಯ ಮಿಕ್ಕವರಿಗಿಲ್ಲದ ಚಾಕ್ರಿ ಇವನಿಗೇನಿರಿಯಿದೆ. ಶಿರಸ್ತೆದಾರನಾಗಿ ನಾನೇ ಹತ್ತು ಘಂಟೆಗೆ ಬಿರ್ರೀನಿ” ಎಂದು ಅವರು ಕೂಗಾಡಿದರು. ಇಂಥಾ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಕಾದು ಕುಳಿತಿದ್ದ ವೆಂಕಪ್ಪಯ್ಯನವರು ಕವಿ ಕಚ್ಚಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು.

“ಇದರಲ್ಲಿ ಭಾಳ ರಹಸ್ಯವಿದೆ. ಶಿರಸ್ತೆದಾರೆ, ತಮಗೆ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ವೆಂಕಪ್ಪಯ್ಯ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು.

“ಏನಯ್ಯ ನನಗೆ ತಿಳಿದ ರಹಸ್ಯ ಈ ಕಛೇರೀಲಿ” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು ಶಿರಸ್ತೆ. ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಫೈಲಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಚೂರು ಕಾಗದವೂ ವಿಲೇವಾರಿ ಆಗುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ.

“ಬ್ಯಾಡಿ ಸ್ಯಾಮಿ. ಆ ವಿಷಯ ಹೇಳಿ ನಾನಾಕೆ ಕೆಟ್ಟವನಾಗಲಿ, ಮಾಡಿದವರ ಪಾಪ ಆಡಿದವರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಅನ್ನೋ ಹಾಗೆ”

“ಇದೇ ನನಗೆ ಹಿಡಿಸೋಲ್ಲ. ವೆಂಕಪ್ಪಯ್ಯ ಶುರು ಮಾಡ್ತೀಯೆ, ಮಧ್ಯೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಪ್ರಾಣ ಹಿಡ್ತೀಯೆ. ಅದೇನು ಬೋಗಳಯ್ಯ.”

“ನೋಡಿ ಸ್ಯಾಮಿ, ನರಸಿಂಹಯ್ಯನಿಗೆ ಕ್ಲೆಯಂಟ್ಸ್‌ಗಳು ಬಹಳ ಆಗೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಈಚೆಗೆ ಡಿಕ್ರಿ ಆದ ಮೇಲೆ ಎಗ್ಗಿಕ್ಕೂಪನ್ ಫೈಲ್ ಮಾಡೋಕೆ ಜನ ಶುರು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಅವನು ಬಹಳ ಬಿಜಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ ಸ್ಯಾಮಿ, ತಮ್ಮ ದುರಿಗೆ ಕೆಕ್ಕಿಗಳ ಹತ್ತಿರ ದಕ್ಕಿಣೆ ತೆಗೊಂಡ್ರೆ ಆಗುತ್ತೆ? ಅದಕ್ಕೆ ಮುಂಜಾನೆನೆ ಬಂದು ದಕ್ಕಿಣೆ ವಸೂಲು ಮಾಡೋಂಡು, ಆಮೇಲೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಶುರು ಮಾಡೋದು ನರಸಿಂಹಯ್ಯನ ಪದ್ಧತಿ” ಎಂದು ವೆಂಕಪ್ಪಯ್ಯ ದೂಪ ಹಾಕಿದರು.

ಮೇಲು ಸಂಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ಪಾಲು ಕೊಡದೆ ಎಲ್ಲವನ್ನು ತಾನೇ ಲಪಟಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನರಸಿಂಹಯ್ಯನ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಿಗೆ ಕೋಪ ಉಕ್ಕಿತು. ಬೆಂಚ್ ಕ್ಲರ್ಕಿಂದ ಹಿಡಿದು ಸಮನ್ಸ್ ಗುಮಾಸ್ತೆಯವರೆಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಮೇಲು ಸಂಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪಾಲನ್ನು ಶಿರಸ್ತೆಯವರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ, ಬಾಲ ಗುಂಡಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅವರ ಹಿಂದು ಮುಂದು ಸುತ್ತುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಲಿತ ಪಳಗಿದ ನಗದು ಗುಮಾಸ್ತೆಯೇ ಅವರ ಚಮಚವಾಗಿದ್ದ, ಆದರೆ ಈ ಪ್ರಡಿಚಲೆ ಇನ್ನೂ ಬದು ವರ್ಷ ಸರ್ವಿಸ್ ಸಹ ಆಗದ ನರಸಿಂಹಯ್ಯ ಈ ರೀತಿ ಕಂಟ್ರೋಲಿಲ್ಲದ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು ಅವರಿಗೆ ಸಹಿಸಲಸಾಧ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ಸೀಟಿಗೆ ಬದಾಗ ಶಿರಸ್ತೆದಾರರು ಅಟಕಾಯಿಸಿ ಕೊಂಡರು.

“ಏನ್ರಿ ಎಷ್ಟೊತ್ತಿಗೆಲಿ ಬರೋದು, ನಿಮಗೆನು ಹೇಳೋರು ಕೇಳೋರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ?” ಎಂದು ಅವರು ಕೂಗಾಡಿದರು.

“ಸ್ಯಾಮಿ, ಸಾಹೇಬರು ಒಂದು ಪೈಲು ಅರ್ಚೆಂಟಾಗಿ ಬೇಕಾಗಿದೆ. ಬೇಗ ಕಛೇರಿಗೆ ಬನ್ನೀಂತ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿದ್ದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಬೆಳ್ಳಿ ಎಂಟುವರೆಗೆಲ್ಲಾ ಆಫೀಸಿಗೆ ಬಂದು, ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಪೈಲನ್ನ ಕೊಟ್ಟು ಕೊಡಿಸಿ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶದೀಕರಿಸಿ ಆಮೇಲೆಯ ನಾನು ಒಂದು ಗುಟುಕು ಕಾಫಿ ಕುಡಿದು ಬರಲು ಹೋಟೆಲಿಗೆ ಹೋದ ಸ್ಯಾಮಿ” ಎಂದು ನರಸಿಂಹಯ್ಯ ಹೇಳಿದ.

ಸಾಹೇಬ ಮುನಿಸೀಫ್ ಮುನಿರಡ್ಡಿಯೇ ಹೇಳಿದ ಮೇಲೆ ಇನ್ನು ತಮ್ಮ ದೇನಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿದು ತಿಪ್ಪಾದರು. ಆದರೂ ತಮ್ಮ ಗತ್ತನ್ನು ಬಿಡದೆ, “ಕಾಫಿ ಕುಡಿಯೋಕೆ ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಮಾಡಿಲ್ಲ ಹೇಗೆ? ಎಂದು ಕೇಳಿದರು.

“ಕಾಫಿ ಕುಡಿದು ಹಾಗೇ ಆ ಹೊಂಗೆ ಮರದಡಿಲಿ ಒಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ನಿಂತಿದ್ದ ಸ್ಯಾಮಿ” ಎಂದು ತನ್ನಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿದ ನರಸಿಂಹಯ್ಯ.

“ಏನ್ರಿ ಇದು, ವೇಳೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಕಛೇರೀಲಿರೋದು ಬಿಟ್ಟು ಹೀಗೆ ಹೊಂಗೆ ಮರ ಬೇವಿನ ಮರಾಂತ ಸುತ್ತುತ್ತಿದ್ದೆ ಕಛೇರಿ ಕೆಲಸ ಯಾರ್ತೀ ಮಾಡೋರು? ಇದಕ್ಕೆನಾ ಸರ್ಕಾರ ನಿಮಗೆ ಪಗಾರ ಕೊಡೋದು?” ಎಂದು ಅವರು ತಡವಿಕೊಂಡರು. ಇದೊಂದು ಪಾಯಿಂಟಿನಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡು, ಅವನ ಮೇಲೆ ಹಾರಾಡಬಹುದೆಂಬ ಸಮಾಧಾನ ಅವರಿಗೆ.

“ಹಾಗಲ್ಲ ಸ್ಯಾಮಿ. ನಿಮಗೆ ತಿಳಿದಿರೋ ಹಾಗೆ ನನ್ನ ತಲೆಮೇಲೆ ತಾರಸಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಿರೋ ಫ್ಯಾನು ಕುಲಗಿಟ್ಟಿದೆ. ರಿಪೇರಿ ಮಾಡಿಸುವಂತೆ ಸಾಹೇಬರೂ ತಮಗೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದರು. ನಾನೂ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಪದೇಪದೇ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡೆ ಆದರೂ ತಾವು ಈವರೆಗೆ ಅದಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸು ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಗಾಳಿಯಿಲ್ಲದೆ ಈ ಸೆಖೆಯಲ್ಲಿ ಉಸಿರು ಸಿಕ್ಕಿಕೊಳ್ಳೋ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ನನ್ನದಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಆಗಾಗ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿ ಬರ್ರಿಬಿರಿ ಸ್ಯಾಮಿ. ಬೇವಿನ ಮರದ ಕೆಳಗೆ ನಿಂತರಂತೂ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಬಹಳಾ ಒಳ್ಳೇದು ಅಂದೋದು ವೈದ್ಯರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ” ಅಂತ ನರಸಿಂಹಯ್ಯ ಉತ್ತರಿಸಿದಾಗ ಶಿರಸ್ತೆಯವರಿಗೆ ಮೈಪರಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗಾಯಿತು, ಫ್ಯಾನ್ ರಿಪೇರಿಯಾಗದ ವಿಷಯ ಮುನಿಸೀಫ್‌ನಿಗೆ ತಿಳಿದರೆ ಗತಿ? ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಲೋಪದೋಷಗಳಿಗೆ ರೇಗಾಡುವ ಮುನಿರಡ್ಡಿ ತನಗೆ ಮೆಮೋ ಕೊಡದೆ ಇರ್ರಾನೆಯೇ?” ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಿ “ಸರಿ, ಸೀಟಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕೆಲಸ ನೋಡಿ” ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆಯಿತ್ತು, ತಮ್ಮ ರುಮಾಲನ್ನು ತೆಗೆದು ಮೇಜಿನ ಮೇಲಿರಿಸಿ, ತಲೆಯ ಮೇಲಿದ್ದ ಗೋಷ್ಠಾದದ ಗಂಟನ್ನು ನೇವರಿಸುತ್ತಾ ಕುಳಿತರು ಶಿರಸ್ತೆದಾರರು.

ನರಸಿಂಹಯ್ಯನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸಿದ್ದರೆ ಮಿಕ್ಕ ಗುಮಾಸ್ತರುಗಳು ತಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಬಾಲ

ಗುಂಡಾಡಿಸುವುದನ್ನೂ ಅವನ ಕೋಟೆ ಸೇರಿಕೊಂಡರೆ ತಮ್ಮ ಗತಿಯೇನು ಎಂಬ ಚಿಂತೆ ಶಿರಸ್ತೆಯವರನ್ನು ಆವರಿಸಿತ್ತು. “ಇಲ್ಲಿ, ನನ್ನ ಕಪಿ ಮುಚ್ಚಿಯಿಂದ ಎಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗ್ತಾನೆ? ನನ್ನ ಸರ್ವೀಸಿನಲ್ಲಿ ಎಂಥೆಂಥೋರನೊ ಕಂಡೀನಿ. ಈ ಎಳೇ ನಿಂಬೇನ ಹದ್ದು ಬಿಸ್ಕಿನಲ್ಲಿಡೋದು ಒಂದು ಕಷ್ಟವೇ” ಎಂದು ಧೈರ್ಯ ತಂದುಕೊಂಡರು. “ನೋಡ್ರಯ್ಯ, ಇನ್ನೊಂದು ವಾರದೊಳಗೆ ಅವನ ಜುಟ್ಟು ನನ್ನ ಕೈಲಿಲ್ಲವೆ ನನ್ನ ಹೆಸರು ಶೀನಪ್ಪನೇ ಅಲ್ಲ” ಎಂದು ಶಪಿಸಿ, ತಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಗಿರಗಾಯಿಸಿದ್ದ ಮಿಕ್ಕ ಗುಮಾಸ್ತರಿಗೆ ಅತ್ಯಾಸನೆ ಕೊಟ್ಟು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ರುಮಾಲನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡರು. ಮುಂದಿನ ವಾರದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಮುನಿಸೀಫ್ ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚರಿಯ ಸಂಗತಿಯೊಂದು ನಡೆದ ಹೋಯಿತು. ಒಂದು ದಿನ “ನರಸಿಂಹಯ್ಯ ಸೀಟಿನಲ್ಲಿಲ್ಲ ಸ್ಯಾಮಿ, ಏನಾದ್ರೂ ರಜೆ ಹಾಕಿದರೋ” ಎಂದು ನವಿರಾಗಿ ವೆಂಕಪ್ಪಯ್ಯ ಶಿರಸ್ತೆಯವರನ್ನು ಕೇಳಿದರು. ಏನಯ್ಯ ಶಿರಸ್ತೆದಾರ್ ನಾನೋ, ನೀನೋ, ನಿನ್ನ ಕೇಳಿ, ಅವನು ಹೋಗ್ತೇಕೆನು” ಎಂದು ಅವರು ರೇಗಿದಾಗ ವೆಂಕಪ್ಪಯ್ಯ ಹೆದರಿದರು. “ಏನು ಸ್ಯಾಮಿ, ನರಸಿಂಹಯ್ಯ ಕೆಕ್ಕಿಗಳನ್ನ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಆ ಹೊಂಗೆಮರದ ಕೆಳಗೆ ನಿಂತಿದ್ದಲ್ಲ” ಎಂದು ನಗದಿ ಗುಮಾಸ್ತೆ ಇನ್ನೊಂದು ದಿನ ಕೇಳಿದಾಗ, “ನೀನು ಬಾಯುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿರಯ್ಯ, ಅವನು ನಿನ್ನ ಹಾಗೆ ಯಾರ ಕೆಲಸ ಪೆಂಡಿಂಗಿಟ್ಟಿದಾನೆ, ಕೆಲ್ಸ ಕ್ಲಿಯರ್ ಮಾಡಿ, ಯಾರೋ ಸಂಬಂಧಿಗಳು ಬಂದ್ರಂತ ಹೋದ. ನೀನೂ ಎಷ್ಟು ದಫ ಹೀಗೆ ಹೋಗಿಲ್ಲ?” ಅಂತ ಅಮರಿಕೊಂಡಾಗ ನಗದಿ ಗುಮಾಸ್ತೆ ತಪ್ಪಗಾದ.

ನರಸಿಂಹಯ್ಯನ ಹೆಸರು ಎತ್ತಿದರೆ ಸಾಕು ಅವನನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ವಕೀಲಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದಲ್ಲದೆ, ಅವರು ರಜೆ ಹಾಕಿದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಶಿರಸ್ತೆದಾರರು ಗೋಣಗುಟ್ಟಿದ ಸ್ಯಾಂಕ್ಸನಂ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದು ದಿನವಂತೂ ನರಸಿಂಹಯ್ಯ ಹನ್ನೆರಡು ಘಂಟೆಗೆಲ್ಲಾ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದಾಗ, “ಅಯ್ಯೋ ಅದಕ್ಕಾಕೆ ಹಿಂದೇಟು ಹೊಡೀತಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಕೋಟನ್ನು ಕುರ್ಚಿಗೆ ತಗುಲಿಸಿ ಹೋಗಿಯಿಪ್ಪ, ಪಾಪ ನೀವು ಪೆಂಪಿಷನ್ ಕೇಳೋದೇ ಅಪರೂಪ” ಎಂದು ಶಿರಸ್ತೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿದಾಗ ಮಿಕ್ಕ ಗುಮಾಸ್ತರೆಲ್ಲಾ ಮೂಗಿನ ಮೇಲೆ ಬೆರಳಿಟ್ಟುಕೊಂಡರು. ರಿಟೈರ್ ಆಗೋಕೆ ಇನ್ನೂ ಮೂರು ವರ್ಷ ಬಾಕಿ ಇದೆ. ಆಗಲೇ ಇವರಿಗೆ ಅರಳು ಮರಳೆ? ನರಸಿಂಹಯ್ಯನ ಜುಟ್ಟನ್ನು ಹಿಡಿಯುವ ಬದಲು, ಶಿರಸ್ತೆಯವರೆ ತಮ್ಮ ಗೋಷ್ಠಾದದ ಗಂಟನ್ನು ಅವನ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಕೂತರೆ, ಏನು ಅರ್ಥವಾಗಿದೆ ಕ್ಲರ್ಕ್‌ಗಳೆಲ್ಲಾ ಕಂಗಾಲಾದರು.

ಶಿರಸ್ತೆ ಶೀನಪ್ಪನವರ ಇತ್ತೀಚಿನ ಚರ್ಯೆಯನ್ನು ನರಸಿಂಹಯ್ಯ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ.

(ಪುಟ 15ಕ್ಕೆ)

ಯಾವುದು ಸಂತೋಷ ?

ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಕಥಾ ಪಾತ್ರವಾದ ಮುಲ್ಕಾ ನಸ್ರುದ್ದೀನ್ ಒಂದು ದಿವಸ ದುಃಖದಿಂದ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಮುಲ್ಕಾನನ್ನು ನೋಡಲು ಬಂದಿದ್ದ ಆತ್ಮೀಯ ಸ್ನೇಹಿತ "ಯಾಕೆ ತೋಕದಿಂದಿದ್ದೀಯ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ಮುಲ್ಕಾ ಅಳುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಬಿಟ್ಟ. "ನನ್ನ ಮಾವ ತಮ್ಮ ಹೆಸರಲ್ಲಿದ್ದ ಆಸ್ತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ನನ್ನ ಹೆಸರಿಗೆ ಬರೆದಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟು ಸತ್ತು ಹೋದರು! ಅದನ್ನು ಯೋಚಿಸಿಯೇ ಅಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ" ಎಂದ ಮುಲ್ಕಾ.

"ನಿನ್ನ ಮಾವ ನಂಗೊತ್ತು, ಅವರಿಗೆ ಎಂಬತ್ತು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಾಗಿತ್ತಲ್ಲ... ಸಾವು ಸಹಜವಾದದ್ದು ತಾನೇ? ಅದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಯಾಕೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ದುಃಖ? ನಿಜ ಹೇಳಬೇಕಾದರೆ, ಅವರ ಅಷ್ಟೊಂದು ಆಸ್ತಿ ನಿನಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೆ ನೀನು ಸಂತೋಷಪಡಬೇಕು" ಎಂದು ಮುಲ್ಕಾನಿಗೆ ಮಿತ್ರ ಸಾಂತ್ವನ ಹೇಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ. ಆದರೆ ಮುಲ್ಕಾ "ನನ್ನ ದುಃಖ ನಿನಗರ್ಥವಾಗೋದಿಲ್ಲ ಮಿತ್ರ! ಹೋದ ವಾರವೇ ನನ್ನ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ, ನನ್ನ ಹೆಸರಿಗೆ ಒಂದು ಲಕ್ಷದಷ್ಟು ಆಸ್ತಿ ಬರೆದಿಟ್ಟು ಸತ್ತುಹೋದರು" ಎಂದು ಹೇಳಿ ಇನ್ನೂ ಜೋರಾಗಿ ಸದ್ದು ಮಾಡುತ್ತ ಅಳತೊಡಗಿದ. ಆ ಮಿತ್ರನಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯ! "ನಿನ್ನ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನವರೂ ನಂಗೊತ್ತು... ಅವರಿಗೂ ಎಂಬತ್ತೆದು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸು... ಹಣ ಬಂದದ್ದನ್ನು ತಿಳಿದು ಸಂತೋಷಪಡೋ ಬದ್ದು ಮಂಕನ ಹಾಗೆ ಹೀಗೆ ಅಲ್ಲಿದ್ದೀಯಲ್ಲ?" ಎಂದು ಮಿತ್ರ ಬೇಸರದಿಂದ ಕೇಳಿದ. "ನನ್ನ ದುಃಖ ಇನ್ನೂ ದೊಡ್ಡದು. ನನ್ನ ನೂರು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ತಾತ ಎರಡು ಲಕ್ಷಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ನನ್ನ ಹೆಸರಿಗೆ ಬರೆದಿಟ್ಟು ನಿನ್ನ ಸತ್ತುಹೋದರು" ಎಂದ ಮುಲ್ಕಾ.

ಮಿತ್ರನಿಗೆ ಕೋಪವೇ ಬಂತು. "ನನಗರ್ಥಾನೇ ಆಗಿಲ್ಲ. ನೀನು ಯಾಕಾದ್ರೂ ಅಲ್ಲಿದ್ದೀಯಾ ತಿಳಿತಿಲ್ಲ" ಎಂದ.

ಮುಲ್ಕಾ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಒರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಹೇಳಿದ. "ಹಣವಂತರಾದ ನನ್ನ ಮಾವ, ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ, ತಾತ ಎಲ್ಲರೂ ಎಲ್ಲರೂ ಸತ್ತುಹೋದರು. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಹೆಸರಿಗೆ ಆಸ್ತಿ ಬರೆಯೋದಕ್ಕೆ ಯಾರೂ ಉಳಿದಿಲ್ಲ!"

ಒಂದು ಮುಖ್ಯವಾದ ಅಂಶವನ್ನು ವಿಶದ ಪಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಹೇಳಿದ ಕಥೆ ಇದು. ಸಂತೋಷಕ್ಕೂ ತೃಪ್ತಿಗೂ ಎಲ್ಲ ನಾವು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಿತಿಯ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲೆಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಮಿತಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದೆ ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತಲೇ ಹೋದರೆ ಯಾವ ಸಂತೋಷವೂ ನಮಗೆ ತೃಪ್ತಿ, ನಮ್ಮದಿ ಕೊಡಲಾರದೆ ಹೋಗಬಹುದು.

ಆಕಾಶದತ್ತ ನೀರರಚಿದರೆ ಹೇಗೆ ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಇಂಥ ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲದ ಮನೋಭಾವವಿದ್ದವರಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಸಂತೋಷ ಬಂದರೂ ಅದು ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂಥವರ ಮನಸ್ಸು ಸದಾ ದುಃಖಭರಿತವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ತನ್ನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ್ದನ್ನೇ ಅಲೋಚಿಸುತ್ತ ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತದೆ. ಬಟ್ಟಲಿನಲ್ಲಿ ಇರುವ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ತೂತನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಬಿಟ್ಟರೆ ಅದು ಒಂದಿಷ್ಟು ನೀರು ಸುರಿದಕೂಡಲೇ ತುಂಬುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವ ಕುರುಡು ತೂತುಗಳನ್ನು (Blind Spots) ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಸಂತೋಷ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ, ತುಂಬುತ್ತದೆ.

"ಇದು ಸಿಕ್ಕಿದರೇನೇ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗುವುದು" ಎಂದು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದಿಷ್ಟು ಅನಿಸಿಕೆಗಳು ತೂರಿ ಮನಸ್ಸಿನ ಆಸೆಗಳಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತವೆ.

ಆ ಆಸೆಗಳೇ ಮನಸ್ಸಿನ 'Blind Spots'.

ಕೆಲ ಯುವಕರು ಸಂತೋಷ ಎಂದರೆ ಅಮೆರಿಕಾ ಎಂದು ಅರ್ಥವಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ನಾವು ನೋಡಿದ್ದೇವೆ. ಅಂಥವರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅಮೆರಿಕಾಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ವೀಸಾ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಅದೇ ಸಂತೋಷ. ಅಂದರೆ 'ವೀಸಾ ಸಿಗುವವರೆಗೂ ನಾನು ಸಂತೋಷವನ್ನು ಮುಂದೆ ಹಾಕುತ್ತೇನೆ' ಎಂದರ್ಥ. ಹೌದು, ಮುಂದೆ ದೋ ನಡೆಯಲಿರುವ ಒಂದು ವಿಷಯ ಮಾತ್ರ ಸಂತೋಷ ಕೊಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಸದ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಸಂತೋಷವನ್ನು ತೂತು ಪಾತ್ರ ನೀರಿನ ಹಾಗೆ ಇವರುಗಳು ಕೈಚಾರಿಸಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ.

ಇಂಥ ಒಂದು 'Blind Spot' ಮನಸ್ಸಿನ ಯುವಕರಿಗೆ ಅಮೆರಿಕಾಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ವೀಸಾ ದೊರಕಿದರೂ ಸಂತೋಷವಾಗಿ ಇರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ವೀಸಾ ದೊರಕಿದ ಮರುಕ್ಷಣವೇ, 'ಅಮೆರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಮಾತ್ರ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಸಂತೋಷ ಪಡೋದು' ಎಂದು ಏನಾದರೂ ಇನ್ನೊಂದು ಕಾರಣವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತ, ಈ ಕಿರಿಯರು ತಮ್ಮ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ತಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಸರಿ... ಅಮೆರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸವೂ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಆಗಾದರೂ ಸಂತೋಷ ಪಡುತ್ತಾರೆಯೇ? ಗ್ರೀನ್‌ಕಾರ್ಡ್ ಸಿಗೋವರ್ಗೂ ನಂಗೇ ಸಂತೋಷ ಇಲ್ಲ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅದೂ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ.... 'ಅಮೆರಿಕಾ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷವೇ ಇಲ್ಲ. ಅಪ್ಪ, ಅಮ್ಮ, ಅಕ್ಕತಂಗಿ, ಬಂಧುಬಳಗ, ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರ, ಗೆಳೆಯರು ಅಂತ ಎಲ್ಲರೂ ಇರೋ ಭಾರತದಲ್ಲೇ ಸಂತೋಷ ಇರೋದು' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮತ್ತೆ ತಮ್ಮ

ಸಂತೋಷವನ್ನು ಮುಂದೆ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ.

ಇನ್ನೂ ಕೆಲವರಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಸಂತೋಷ ಎನ್ನುವುದು 'ಅಂಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ದೊರಕುವ ವಸ್ತು' ಎಂದು ಕೊಂಡಿರುವವರು. ಹೌದು, ಅವರಿಗೆ ಸಿಗರೇಟ್, ಪಾನೀಯ ವೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಸಂತೋಷ. ಇಂಥವರನ್ನು ನೋಡುವಾಗ, ರಮಣಮಹರ್ಷಿ ಹೇಳಿದ ಒಂದು ಕಥೆ ನೆನಪಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಉಳ್ಳವರ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸಲ್ಪಟ್ಟ ಒಂದು ನಾಯಿಗೆ ಹೊತ್ತು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸಿಗುವ ಊಟದಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿ ಇಲ್ಲ. ಆ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದು ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿಳಿದು ತನಗಿಷ್ಟವಾದ ಆಹಾರವನ್ನು ಹುಡುಕಲು ಆರಂಭಿಸುತ್ತದೆ. ದಿನಗಟ್ಟಲೆ ಅಲೆದದ್ದಷ್ಟೆ ಲಾಭ. ರಸ್ತೆಗಳಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ಅಲೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ ನಾಯಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಡಿದರೂ ತೊಟ್ಟಿಪಕ್ಕದ ಎಂಬಲೆಲೆ ಕೂಡ ಅದಕ್ಕೆ ದಕ್ಕಲಿಲ್ಲ. ಕಟ್ಟಕಡೆಗೆ ಅದಕ್ಕೆ ಒಣಗಿ ನೀರಸವಾಗಿದ್ದ ದನದ ಎಲುಬು ತುಂಡೊಂದು ಸಿಕ್ಕಿತು. ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ತಿಂಗಳಾನುಗಟ್ಟಲೆ ಒಣಗಿ ತನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ರಸಗಳನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಕಲ್ಲಿನಂತಾಗಿದ್ದ ಎಲುಬು. ಇದನ್ನೇನೂ ತಿಳಿಯದ ಆ ನಾಯಿ ಆ ಮೂಳೆ ತುಂಡನ್ನು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಕಚ್ಚಿ ಅಗೆಯಿತು. ನಾಯಿಯ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಗೀರುಗಳು ಬಂದು ರಕ್ತ ಚಿಮ್ಮಿತು. ತನ್ನ ರಕ್ತವನ್ನೇ ಹೀರಿದ ನಾಯಿ ಆ ರಕ್ತ ಮೂಳೆಯಿಂದಲೇ ಬರುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಇನ್ನೂ ಆವೇಶದಿಂದ ಕಡಿಯಲು ತೊಡಗಿತು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿದ ದಾರಿ ಹೋಕನೆಂಬ, "ಪೆದ್ದ ನಾಯಿ! ಅದು ಒಣಗಿಹೋಗಿರುವ ಮೂಳೆ ತುಂಡು. ನೀನು ಸ್ಮಾರಸ್ಯವಾಗಿ ಹೀರಿರೋ ರಕ್ತ ಎಲುಬಿನಿಂದ ಬರಿರೋದು ಅಲ್ಲ, ನಿನ್ನ ಬಾಯಿಂದಲೇ ಬರಿರೋ ರಕ್ತ!" ಎಂದು ಹೇಳಿದರೂ ಆ ನಾಯಿ ಆ ದಾರಿಹೋಕ ನನ್ನು ನೋಡಿ ಹೇಳಿತು -

"ಇಷ್ಟು ದಿನಗಳವರೆಗೂ, ಈ ಎಲುಬಿನ ತುಂಡು ಕಡಿಯುವವರೆಗೂ ನನ್ನ ನಾಲಗೆ ರಕ್ತದ ರುಚಿ ಕಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಕಡಿಯೋಕ್ಕೆ ಆರಂಭಿಸಿದ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ರುಚಿ ನನಗೆ ತಿಳಿದದ್ದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ರಕ್ತ ನನಗೆ ಎಲುಬಿನ ತುಂಡು ಕಡಿತರೋದ್ದಿಂದಾನೆ ಸಿಕ್ಕಿರೋದು. ನನ್ನನ್ನು ನೀನು ಮೋಸ ಮಾಡೋಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ" ಎಂದು ಹೇಳಿ ಒಣಕಲು ಎಲುಬನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಜೋರಾಗಿ ಕಡಿಯತೊಡಗಿತು.

ತಮ್ಮನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಮೋಸಗೊಳಿಸಿ ಕೊಂಡು ದೊರಕುವ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಸಂತೋಷಗಳನ್ನೇ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಓಡುವ ಇಂಥ ಮನುಷ್ಯರೂ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನೇ Dog's Logic ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ!

ಆಲೋಚಿಸಿ ನೋಡಿ. ಒಣಕಲು ಎಲುಬು ತುಂಡನ್ನು ಕಡಿದ ನಾಯಿ ಪಡೆದ ಸಂತೋಷಕ್ಕೂ,

ಸಿಗರೇಟ್ ಪಾನೀಯ ಮೊದಲಾದ ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ತಮ್ಮನ್ನೇ ನಾಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಕೆಲವರು ಪಡೆಯುವ ಸಂತೋಷಕ್ಕೂ ಏನಾದರೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಇದೆಯೇ?

ಅವನು ಮಹಾಶ್ರೀಮಂತ. ಸಂತೋಷವೆನ್ನುವುದು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲ! ಹುಡುಕುತ್ತ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ನಾಡುಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಿದ. ಸಂತೋಷ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಪಾನೀಯ, ಹೆಣ್ಣುಗಳು, ಮಾದಕಗಳು ಎಂದು ಎಲ್ಲದರ ಹಿಂದೆಯೂ ಅಲೆದು ನೋಡಿದ. ಮನಸ್ಸು ಸಂತೋಷವನ್ನೇ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. 'ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯಾದರೆ ಸಂತೋಷ ಸಿಗುತ್ತದೆ' ಎಂದು ಯಾರೋ ಹೇಳಿದರು. ಅದನ್ನೂ ಅವನು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ. ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಬೆಳ್ಳಿ ಬಂಗಾರ, ವಜ್ರವೈಡೂರ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮೂಟೆಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಒಬ್ಬ ಯೋಗಿಯ ಕಾಲಡಿಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಬಿಟ್ಟ.

"ಸ್ವಾಮಿ, ಇಗೋ ನನ್ನ ಸಮಸ್ತ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನೂ ತಮ್ಮ ಪಾದದಡಿಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ ! ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಇದ್ಯಾವುದೂ ನನಗೆ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ನಾನು ಹುಡುಕಿ ಬಂದಿರೋದು ನೆಮ್ಮದಿ ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸಂತೋಷವನ್ನು ಮಾತ್ರ" ಎಂದು ಯೋಗಿಗೆ ಶರಣಾದ.

ಆ ಯೋಗಿ ಈ ಶ್ರೀಮಂತನ ಮಾತನ್ನು ಕಿವಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡಂತೆಯೇ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಇವನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದ ಮೂಟೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸರಸರನೆ ಬಿಡಿಸಿ ನೋಡಿದ. ಕಣ್ಣು ಕುಕ್ಕುವಂತಿದ್ದ ಬೆಳ್ಳಿಬಂಗಾರ ವಜ್ರವೈಡೂರ್ಯಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ ಯೋಗಿ ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ಮತ್ತೆ ಮೂಟೆಕಟ್ಟಿ ತನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಓಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ.

ಶ್ರೀಮಂತನಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಆಘಾತ! "ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ, ಹೋಗಿ ಹೋಗಿ ಒಬ್ಬ ಕಳ್ಳಸಂನ್ಯಾಸಿಯ ಹತ್ತಿರ ನನ್ನೆಲ್ಲ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನೂ ಒಪ್ಪಿಸಿಬಿಟ್ಟೆನಲ್ಲ ! ಎಂಥ ತಪ್ಪಾಯ್ತು !" ಎಂದು ದುಃಖವಾದದ್ದು ರೋಷವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಲು, ಆ ಶ್ರೀಮಂತ ತನ್ನ ಐಶ್ವರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಯೋಗಿಯನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದ.

ಸಂನ್ಯಾಸಿಯ ಓಟಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಮಂತ ಸಮಸಮವಾಗಿ ರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಸಂದಿಗೊಂದಿಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ತೂರಿದ ಆ ಸಂನ್ಯಾಸಿ ಕೊನೆಗೆ ತಾನು ಹೊರಟ ಅದೇ ಮರದಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಂದು ನಿಂತ. ಏದುಸಿರುಬಿಡುತ್ತ ತನ್ನನ್ನಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಶ್ರೀಮಂತನಿಗೆ "ಏನು, ಹೆದರಿಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟಾ? ಇಗೋ, ನಿನ್ನ ಅಷ್ಟೈಶ್ವರ್ಯ ನೀನೇ ಇಟ್ಟೋ!" ಎಂದು ಆ ಮೂಟೆಯನ್ನು ವಾಪಸ್ಸು ನೀಡಿದ !

ಕೈಬಿಟ್ಟಿದ್ದ ತನ್ನ ಸಮಸ್ತ ಐಶ್ವರ್ಯ ಮತ್ತೆ ಕೈಗೆ ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿತು ಎಂದು ಶ್ರೀಮಂತನಿಗೆ ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷ. ಆಗ ಆ ಯೋಗಿ ಈ ಶ್ರೀಮಂತನನ್ನು ನೋಡಿ ಹೇಳಿದ. "ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವ ಮೊದಲೂ ನಿನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಈ ಬೆಳ್ಳಿಬಂಗಾರ, ವಜ್ರವೈಡೂರ್ಯಗಳು

ಇದ್ದುವು. ಆದರೆ ಆಗ ನಿನಗೆ ಸಂತೋಷ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ನಿನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಇರೋದು ಅದೇ ಐಶ್ವರ್ಯವೇ. ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಈಗ ಸಂತೋಷ ಇದೆ!"

ಈ ಘಟನೆಯಿಂದ ಅರ್ಥವಾಗುವ ಸತ್ಯ ಇದು: ಸಂತೋಷ ಎನ್ನುವುದು ನಮ್ಮಿಂದ ಹೊರಗೆ ಇಲ್ಲ ! ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇದೆ. ಈ ನಿಜ ಐಶ್ವರ್ಯವು ಮೂಟೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಅಲೆದಾಡಿದ ಶ್ರೀಮಂತನ ಹಾಗೆಯೇ ನಮ್ಮಲ್ಲನೇಕರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ನಾವು ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸಂತೋಷಕ್ಕಾಗಿ ಇತರರನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದೇವೆ.

ಮೇಲಾಧಿಕಾರಿ "ಶಭಾಷ್, ನೀನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡ್ತೀಯೆ" ಎಂದು ಹೊಗಳಿದರೆ ನಾವು ಸಂತೋಷದಲ್ಲಿ ಕೊಚ್ಚಿಹೋಗುತ್ತೇವೆ. ಅದೇ ಮೇಲಾಧಿಕಾರಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಒಂದು ಮಾತು ಬಯ್ಯರೆ ಸಂತೋಷ ಒಂದೇ ಸಲಕ್ಕೆ ಹಾರಿಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಮತ್ತೇರುವವರೆಗೂ ಕುಡಿದು ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಒಬ್ಬನ ಹತ್ತಿರ ಅವನ ತರಳೆ ಸ್ನೇಹಿತ "ಲೇಯ್, ನಿನ್ನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಇವತ್ತು ಸಾಯಂಕಾಲ ನಿನ್ನ ಹೆಂಡ್ತಿ ವಿಧವೆಯಾಗಿಬಿಟ್ಟು. ಆದ್ದರಿಂದ ಬೇಗ ನಿಮ್ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ನಿನ್ನ ಹೆಂಡ್ತಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳು" ಎಂದು ನಾಟಕೀಯವಾಗಿ ದುಃಖ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ "ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ, ನನ್ನ ಹೆಂಡ್ತಿ ವಿಧವೆಯಾಗಿಟ್ಟಂತೆ!" ಎಂದು ಆ ಕುಡಿದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಳತೊಡಗಿದ. ನಮ್ಮ ತಿಳುವಳಿಕೆಯೂ ಈ ಕುಡಿದವನ ತಿಳುವಳಿಕೆಯ ಹಾಗೆಯೇ.

ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಲ್ಲೂ ಹೀಗೆ ಒಬ್ಬ 'ಕುಡಿದವ' ಇರುತ್ತಾನೆ. ನಿಜವಲ್ಲದ ಹಲವಿಷಯಗಳೇ ನಮ್ಮನ್ನು ಅನೇಕ ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ಶೋಕದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ತಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಬೇರೆ ಕೆಲ ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ಮುಖ್ಯವಲ್ಲದ ಸವಾಚಾರಗಳು ನಮ್ಮ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಬಲಿತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಿಡುತ್ತವೆ.

ಯುವತಿಯೊಬ್ಬಳು ತನ್ನ ಮಗುವಿನೊಂದಿಗೆ ಕಡಲತೀರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದಳು. ಮರಳಿನ ಮೇಲೆ ಅಲೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಅಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಆ ಮಗುವನ್ನು ಘಟ್ಟನೆ ಒಂದು ಅಲೆ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಸೆಳೆದುಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟಿತು. "ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ, ನನ್ನ ಮಗು ಹೊರೆಯ್ದೋ ಹೋಯ್ತು!" ಎಂದು ಆ ಯುವತಿ ಕಣ್ಣೀರಿಡುತ್ತ ಕಿರುಚಿದಳು. ಅವಳ ಕಣ್ಣೀರು ಸಂಕಟ ಸಹಜವಾಗಿ ಆಳವಾಗಿ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಕಡಲದೈವ ಮಗುವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಜೀವದೊಂದಿಗೆ ತಂದು ದಡಸೇರಿಸಿತು. ತನ್ನ ಮಗುವಿಗೆ ಯಾವ ಅಪಾಯವೂ ಆಗಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಅವಳು ಮಗುವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಲೊಚಲೊಚನೆ ಮುತ್ತಿಡತೊಡಗಿದಳು. ಆಗಲೇ ಅವಳು ಆ ಮಗುವಿನ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ಮಗುವಿನ ಒಂದು ಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷವನ್ನು ವರೆತುಬಿಟ್ಟು "ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ, ಚಪ್ಪಲಿ

ಕಳೆದುಹೋಗಿದ್ದಲ್ಲ!" ಎಂದು ಕಿರುಚುತ್ತ ಮತ್ತೆ ಜೋರಾಗಿ ಅಳತೊಡಗಿದಳು.

ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಒಂದು ತೂಕ ಚಾಸ್ತಿಯೇ ಆದ ಇನ್ನೊಂದು ರೀತಿ ಉಂಟು. ಸಂತೋಷವಾದ ವಿಷಯ ಕೂಡಾ ಕೆಲವರಿಗೆ ಚಿಂತೆಯನ್ನು ಕೊಡುಬಿಡುತ್ತದೆ ! ಹಾಗೆ ಯಾವುದರಲ್ಲೂ ತೃಪ್ತಿ ಪಡೆಯದ ಮನುಷ್ಯರೂ ಇದ್ದಾರೆ.

ಅವನು ಒಬ್ಬ ರೈತ. ಒಂದು ವರ್ಷ ಅವನ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಅಮೋಘವಾಗಿ ಬದನೆಕಾಯಿ ಬೆಳೆದು ಕೊಂಡಿತ್ತು. ಆದರೆ ಆ ರೈತ ದುಃಖದಿಂದಲೇ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಿದ್ದ. "ಯಾಕೆ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿದ್ದೀಯೆ? ನಿನ್ನ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಈ ಸಲ ಅದ್ಭುತ ಬೆಳೆ ಬಂದಿದೆಯಲ್ಲ?" ಎಂದು ಊರಿನ ಜನ ಅವನನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ, ಅದಕ್ಕವನು, "ನಾನು ನನ್ನ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯೋ ಬದನೆಕಾಯಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಟ್ಟುಹೋದದ್ದನ್ನು, ಸರಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯದ್ದನ್ನು ಕಿತ್ತು ನನ್ನ ಹಂದಿಗಳಿಗೆ ಹಾಕ್ತಾ ಇದ್ದೆ. ಈ ಸಲ ಒಂದು ಬದನೆಕಾಯಿಯೂ ಕೆಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ತುಂಬಾ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಂದಿಟ್ಟಿದೆ. ಹೀಗಾದ್ರೆ ನನ್ನ ಹಂದಿಗಳಿಗೆ ಏನು ತಾನೆ ಹಾಕ್ತಿ? ಇದೇ ನಂಗೆ ಚಿಂತೆ ಆಗ್ತೋಗಿದೆ" ಎಂದನಂತೆ.

ತಿಳಿಯಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕು ಎಂದರೆ, ಸಂತೋಷ ಎನ್ನುವುದು ಒಂದು ಬೀಗದ ಹಾಗೆ. ಅರಿವು ಎನ್ನುವುದು ಬೀಗದ ಕೈನ ಹಾಗೆ. ಅರಿವೆಂಬ ಬೀಗದ ಕೈಯನ್ನು ಒಂದು ಕಡೆ ತಿರುವಿದರೆ ಅದು ಸಂತೋಷದ ಬೀಗವನ್ನು ಹಾಕಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಬೀಗದ ಕೈಯನ್ನು ಸರಿಯಾದ ಕಡೆಗೆ ತಿರುವಿದರೆ ಸಂತೋಷದ ಬಾಗಿಲಿನ ಬೀಗ ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಕೃಪೆ : ಸ್ವಾಮಿ ಸುಖಬೋಧಾನಂದರ 'ಮನಸ್ಸೇ ರಿಲಾಕ್ಸ್ ಪ್ಲೀಸ್' ರಾಷ್ಟ್ರೋತ್ಥಾನದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಕಟಣೆ.

ಅಗಲಿಕೆ

ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ನಿನ ಹಿರಿಯ ಸದಸ್ಯೆಯರಾದ ಶ್ರೀಮತಿ ಲಲಿತಮ್ಮ ಅವರು ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ದೈವಾಧೀನರಾದರೆಂದು ತಿಳಿಸಲು ವಿವಾದಿಸುತ್ತೇವೆ. ಅವರಿಗೆ 97 ವರ್ಷಗಳಾಗಿದ್ದವು. 40-50ರ ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ನಿನ ಗೌ. ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಮತ್ತು ಉಪ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೂ ಆಗಿದ್ದ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ "ನಚ್ಚಿ" ಎಂದೇ ಪರಿಚಿತರಾಗಿದ್ದ ಎಫ್. ಆರ್. ಎಫ್. ಆಯ್ಕೆಂಗಾರರ ಪತ್ನಿಯಾದ ಲಲಿತಮ್ಮ ಅವರು ತಮ್ಮ ಇಬ್ಬರು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಒಬ್ಬ ಮಗಳು ಹಾಗೂ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅಗಲಿದ್ದಾರೆ.

'ನೇಸರು' ಅವರ ಆತ್ಮಕಥೆ ಶಾಂತಿ ಕೋರುತ್ತದೆ.

AJANTA - MURAL MAGIC

When one thinks of Indian murals, one thinks of the Ajanta caves carved out of volcanic rock in the Maharashtra plateau. Discovered in the early 19th century by tiger-hunting British soldiers, the paintings date back to the earlier part of the Golden Age of the Mauryan Empire. The 30 caves of Ajanta, some unfinished, span a period of 800 years and contain numerous images of the Buddha, the Bodhisattva and the Jatakas.

During the fourth century AD, in a remote valley in western India, work began on the Ajanta caves to create a complex of Buddhist monasteries and prayer halls. The sculptor-monks who lived here during the months of rain also took up a novel exercise of painting large tempera murals on the walls of the caves. The walls and ceilings were painted with frescoes in vibrant mineral colours. The Buddhist monks employed artists who turned the stone walls into picture books of the Buddha's life and teachings. In their range of time and treatment, the paintings at Ajanta are a panorama of life in ancient India and could well be studied for a description of the culture of those times — the architectural details of buildings, the variety of textiles used for the different purposes, hair styles, ornaments and jewellery, family life, court scenes, street scenes, musicians and their instruments, and flora and fauna. The artists applied mud plaster in two coats — a rough one to fill in the pores of the rocks, followed by a final coat of lime plaster over it. The painting was done in stages. The outline was done in red ochre, and then the colours applied and the contours renewed in brown, deep red or black. The pigments for the paints were acquired from local volcanic rocks, with the exception of lamp black. However, the artists used animal glue and vegetable gum, which caused the paintings to suffer from insects, blistering and flaking. In the later paintings, the contours of the figures stand out boldly, due to the use of deep colour washes. Facial expressions were highlighted by patches of light colours.

The human and animal forms show a variety of graceful poses. Various methods were used to create the illusion of depth. The styles of the later murals reveals a merging of two streams of art, the Satavahana of Andhra and the Gupta art of North India.

The paintings of these caves are characterised by a balanced colour scheme, effective composition, fine shading, suppleness and sensitive modeling of figures, bold and faultless outline, dedicated artistic and idealised (though never unnatural) bodily features, and women in all conceivable moods and poses. The finest of the Ajanta paintings exhibit an amazing technical skill, fertility of invention, and a power of expressing high religious ideals unsurpassed in any art. The compositions of the paintings consist of various basic elements. The pictures here do not have a frame and they overflow from one wall to another. Since the available space was not restricted, it allowed the artists to compose forms in a variety of ways, both horizontally and vertically. The linear elements of the works are very impressive, as is the skilful use of the controlled natural light inside the caves. The light in the interior of the caves is very dim and it takes a while to become accustomed to the darkness. The groups of figures are painted in a lighter tone on a darker red, green or brown background, and are therefore seen first.

Although tucked away deep within the folds of the hills, the sanctuaries are illuminated by natural light for some part of the day. Using metal mirrors to reflect sunlight into the inner recesses, monks and artists painted the wonderful frescoes that glow on these walls. These were in a fairly good state when the caves were first discovered, but have deteriorated over the years with dampness and exposure to ever increasing numbers of tourists every year. Still, in caves 1, 2, 16 and 17, you can see some undamaged portions of frescoes that are vibrant and clear. In cave 1, for instance, there are the Bodhisattva Padmapani, the

golden figure of Avalokiteswara, the dark princess, and the lively panel of a dancing girl and musicians. Cave 19 has an eloquent and moving image of the Buddha with a begging bowl, asking his wife and son for alms.

A court scene in cave 1, featuring a bearded man in a fur-trimmed hat and boots, surrounded by attendants, is believed to depict the reception of a Persian embassy at the Chalukya court. From this vast collection of classical Indian art sprang the style that travelled out with Buddhism to many parts of the world. Buddhist paintings in Sigiriya in Sri Lanka, Bamiyan in Afghanistan, Tibet, Nepal, China and Japan all trace their origins to the classic mode first expressed in the Ajanta frescoes.

Courtesy: Indiancanvas.com

“ವೀರಶೈವ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಹಾಗೂ ಸಮನ್ವಯ ಧರ್ಮ” - ಡಾ. ಬಿ. ಆರ್. ಹಿರೇಮಠ

ವೀರಶೈವ ಎಂಬುದು ಉನ್ನತವಾದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ. ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅದೊಂದು ಜಾತಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಸಂಗಮ ಅಲ್ಲಿನ ಹೆಚ್ಚುಗಾರಿಕೆ. ಕೊಂಡುಗಳ ಕೇಶಿರಾಜನ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲೇ ಈ ಧರ್ಮದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ದಾಖಲಾಗಿವೆ. ಬಸವಣ್ಣನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಅದು ಹೊಸ ಜೈತನ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯಿತು. ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಹಾಗೂ ಸಮನ್ವಯ ಧರ್ಮ ಎಂದು ಸಂಶೋಧಕ ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ ಡಾ. ಬಿ. ಆರ್. ಹಿರೇಮಠ ಅವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟರು.

ಅವರು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ ಮುಂಬಯಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯವು ಆಯೋಜಿಸಿದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂವಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಬೌದ್ಧ, ಜೈನ ಧರ್ಮಗಳ ಹಾಗೆ ವೀರ ಶೈವವೂ ವೈದಿಕಧರ್ಮದ ಲೋಪದೋಷಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ತನ್ನದೇ ಆದ ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ವೀರಶೈವ ಎಂಬುದು ಜಾತಿಯಲ್ಲ. ಜಾತಿ ಮತ ಪಂಥ ಮೂಢ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ಒಂದು ಸಂಘಟನೆ ಎಂದವರು ಲರುಣ್‌ಕುಮಾರ್ ಕೆಲ್ಕಾಡಿ, ಕೃಷ್ಣ ಮೂರ್ತಿ ಕಲುಮಂಗಿ, ಮಮತಾರಾವ್, ಉತ್ತಮ್ ನಾಯಕ್ ಮೊದಲಾದವರು ಪಾಲ್ಗೊಂಡರು. ವಿಭಾಗದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥ ಡಾ. ಜಿ.ನ್. ಉಪಾಧ್ಯ ಅವರು ಸ್ವಾಗತಿಸಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಿರೂಪಿಸಿದರು.

INDIAN CRAFTS - TERRACOTTA & POTTERY

TERRACOTTA

The art of modelling terracotta items was prevalent during the Indus Valley Civilization. Nearly every archaeological site, from Harappa onwards, has produced many a terracotta object. While some of these items are crude, others are examples of fine workmanship and beauty. Crude baked clay figures of goddesses, apparently early forms of Durga, worshipped by the lower classes before Her inclusion in the orthodox pantheon is a common finding and bear similarities with the other goddess figures of Harappa. In fact, baked clay figures of the mother and child, a type rare in sculpture, obtained from these sites suggest offerings made by childless women while numerous figures of couples, reminiscent of those found in cave temple sculpture and paintings, are assumed to be charms of a happy marriage.

West Bengal in India is famed for the terracotta items produced in the Bankura district. Many terracotta craftsmen devote their skills solely to sculpting, considering themselves superior to vessel making potters. For centuries these craftsmen were employed in making elaborate terracotta bricks used to cover the surfaces of classical Bengali temples, their moulded products depicting the gods and scenes of daily life as well as displaying decorative motifs. But once their livelihood was threatened by contemporary concrete temple architecture, these sculptors concentrated on figurative works, examples of which may be found in our crafts gallery.

Although these figurative works blending technical skill and artistic expertise are not made on the potter's wheel, this age-old craft avails of the process of firing. Before firing, the colour of the clay is usually gray. Following the process of firing at high temperature, it turns Indian red. Usually, modelling tools made from bamboo are used to make these figurative works and account for the varied shapes, sizes and dimensions. The end product, bereft of any additional colours, exudes a feel of the soil

and that is what makes it all the more alluring. The items are fragile and should be handled with care. From time to time, they can be washed with plain water.

POTTERY

Potters have an interesting origin. Hindu mythology has it that when Shiva wanted to marry Parvati, in order for their marriage to be blessed, they had to be married between the cauri (earthen pots that stand in the four corners around a Hindu groom and bride during their wedding).

So Shiva asked Prajapati, the Lord of Creativity, to make him these pots. Prajapati agreed, but said he had no tools with which to make them. Shiva gave his sudarshan chakra (sacred discus) to form the wheel, his trishula (trident) to be used as the turning stick and rubbed some of the skin from his body to make the clay; from his head he plucked one strand of hair to be used as the string that cuts the clay from the wheel.

His trishula or club for beating demons became the mallet for shaping the clay. Parvati, on her part, gave some of her blood to decorate the pots with red. Prajapati made the sacred cauri and Shiva and Parvati were married. So pleased was the couple by this creation that Shiva decreed that the descendants of Prajapati would be the makers of earthen vessels (kumbhas) and would be known as kumbharas (makers of pots) or potters. Today, each potter working in India irrespective of geographical, social, language and custom barriers believes that he descends directly from this one source, Prajapati, the first potter created by the gods. And, they still carry the god's name: prajapati.

While some of them continue to provide vessels and sculptures that most Indians believe are necessary for maintaining healthy lives, there are those who have branched out to give expression to a slightly different form of terracotta called black pottery.

These glossy black terracotta pots are usually made in Uttar Pradesh. Before firing, the colour of the clay is gray. It is coated with

barnak or filtered clay following which it is subject to a process of firing inside a covered chamber. In the last stages of firing, cowdung cake is inserted so as to generate smoke. Once the mould of clay absorbs the smoke, it turns black. This is then rotated on the potter's wheel for a second time while being simultaneously polished by Agate, a semi-precious stone. That gives the pot a glossy texture.

These products are essentially eco-friendly and biodegradable. But fragile as they are, they should be handled with care. They can be washed with plain water from time to time.

The traditional potters of West Bengal belong to a specific craft caste, the Kumbharas or the pot makers. The few exceptions are a few Muslim potters living in the Murshidabad district. The clay is obtained from rivers, ponds or quarried from pits and ditches in the forest fields. Often clay from two or three different places is mixed to get a better clay body. The pots are fired in simple open pit kilns. The firing takes four to five hours.

The Kumbharas or the village potters supply domestic as well as ritual pots of varying sizes and with local variations. In some centres in Calcutta and parts of the Sunderbans, large storage pots are made which are two metres in height and one metre in diameter. There are also special groups of potters in almost every village of West Bengal who make large pots by working with coils of clay gradually moving up from the bottom.

For ritual purposes a large variety of pots are made. One is the Manasha Ghat, or the chali and a large number of animal figures are used as votive offerings.

Mention is required here of the ritual horses of Panchmura and Rajagram, better known as the Bankura horses, since both the areas are in the district of Bankura. However, there are other villages in Bankura and several other districts in the state, which also make beautiful clay horses.

Courtesy: Indiaincanvas.com

ತಿರುಗುಬಾಣ

(ಪುಟ 100ಂದ)

ಮುದುಕನನ್ನು ತಾನು ಪಳಗಿಸಿ ತಹಬಂದಿಗೆ ತಂದಿದ್ದೇನೆಂದುಕೊಂಡು ಅವನು ಜಂಬದಕೋಳಿಯಂತೆ ಮೆರೆದ. ಕಛೇರಿಗೆ ಹತ್ತು ನಿಮಿಷ ಬಂದರೆ, ಹೊರಗಡೆ ಘಂಟೆಗಟ್ಟೆ ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನು ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ಶಿರಸ್ತೆದಾರರು ತಪ್ಪಿರುತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಲಂಗು - ಲಗಾಮಿಲ್ಲದ ಕುದುರೆಯಂತಾದ. ಮೊದಲು ಕೋರ್ಟಿನ ಫಾಸಲೆಯಲ್ಲೇ ಅಲೆಯುತ್ತಿದ್ದವನು, ಈಗ ಕತ್ತಿಗಳೊಡನೆ ಹೊರಗಡೆ ಸುತ್ತಲೂ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದ.

ಅದೊಂದು ದಿನ ಮುನ್ನೀಫರಿಗೆ ಎಗ್ಗಿಕೂಪನ್ ಫೈಲು ನಂಬರು ಐವತ್ತೊಂದು ಬೇಕಾಗಿರುವುದು, ಶಿರಸ್ತೆದಾರರಿಗೆ ಡವಾಲಿ ತಿಮ್ಮಯ್ಯನಿಂದ ತಿಳಿದು ಬಂತು. ಯಥಾಪ್ರಕಾರ ನರಸಿಂಹಯ್ಯ ಸೀಟಿನಲ್ಲಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಅವರು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಕೀಟ್ ಬೀಗದ ಕೈಯಿಂದ ಅವನ ಬೀರುವನ್ನು ತೆಗೆದು ಅದರಲ್ಲಿದ್ದ ಐವತ್ತೊಂದನೇ ನಂಬರ್ ಫೈಲನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ರೆಕಾರ್ಡ್ ರೂಮಿನಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ತನ್ನಿಗೆ ಕುಳಿತರು.

ನರಸಿಂಹಯ್ಯನಿಗೆ ಸಾಹೇಬರ ಬುಲಾವ್ ಬಂದಾಗ ಶಿರಸ್ತೆಯವರು ಮುದ್ದು ಛೇಂಬರಿಗೆ ಹೋದರು. "ಸ್ವಾಮಿ ನರಸಿಂಹಯ್ಯನೋರು ಸೀಟಿನಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಯಾವಾಗ ಹೋಗಾರೋ, ಯಾವಾಗ ವಾಪಸು ಬರಾರೋ ನನಗೆ ಹೇಳೋದೂ ಇಲ್ಲ. ನನ್ನ ಪರ್ಮಿಷನ್ ತೆಗೆಯೋದೂ ಇಲ್ಲ. ದಿನವೂ ಕತ್ತಿಗಳ್ಳೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹೊರಗೇ ಸುತ್ತುತ್ತಿರಾರೆ. ಅವರು ಸೀಟಿಗೆ ಬಂದ ತಕ್ಷಣ ತಮ್ಮನ್ನೆ ನೋಡುತ್ತೇ ಹೇಳ್ತೇನಿ ಸ್ವಾಮಿ" ಎಂದು ಅತೀ ವಿನಯದಿಂದ ನಿವೇದಿಸಿದರು.

ಮುನೀಫ್ ಮುನಿರಡ್ಡಿ ಮೊದಲೆ ಟಾಂಗ್ ಬಿರಾಂಗ್ ಇಸಮ್ಮ, ಸಾಲದ್ದಕ್ಕೆ ಅವನು ಆ ಪೈಲಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಲೆ ಕೆಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಬೇರೆ. ಅವನಿಗೆ ಶಿರಸ್ತೆದಾರರಿಂದ ನರಸಿಂಹಯ್ಯನ ಉದ್ಬಟತನವನ್ನು ಕೇಳಿ ತಲೆ ಕೆಟ್ಟು ಹೋಯಿತು. ಆಫೀಸಿನ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಚೂರು ಲೋಪವಾದರು. ಸಹಿಸದ ಮುನಿರಡ್ಡಿ, ನರಸಿಂಹಯ್ಯ ಕಛೇರಿಗೆ ಬಂದ ಕೂಡೆ ತನ್ನ ಛೇಂಬರಿಗೆ ಅವನನ್ನು ಕಳುಹಿಸುವಂತೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ ಅವನಿಗಾಗಿ ಕಾದು ಕುಳಿತ. ನರಸಿಂಹಯ್ಯ ಬಂದದ್ದೇ ಕಛೇರಿ ಮುಚ್ಚುವ ವೇಳೆಗೆ. ಸಾಹೇಬರು ತನಗಾಗಿ ಕಾದಿರುವ ವಿಷಯ ತಿಳಿದು ಕಂಗಾಲಾದ. ಕೋಪದಿಂದ ಕುದಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಮುನಿರಡ್ಡಿ ತಕ್ಷಣವೇ ಐವತ್ತೊಂದನೇ ನಂಬರ್ ಫೈಲ್ ತಂದು ಕೊಡುವಂತೆ ಅಭ್ಯಾಪಿಸಿದ. ದುಡು ದುಡು ಓಡಿ ಬಂದ ನರಸಿಂಹಯ್ಯ ಬೀರುವನ್ನು ತೆಗೆದು ಪೈಲಿಗಾಗಿ ತಡಕಾಡಿದ. ರಿಕಾರ್ಡ್ ರೂಮಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಆ ಫೈಲನ್ನು ಬೀರುವಿನಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಿದರೆ ಅದು ಸಿಕ್ಕುತ್ತದೆಯೇ? ರಿಕಾರ್ಡ್‌ಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಿರುವಿ ಹಾಕಿದ,

ಮೇಜಿನ ಮೇಲಿದ್ದ ಕಾಗದಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಗೂರಾಡಿದ. ಬೇಕಾದ ಫೈಲು ಸಿಕ್ಕದೆ ಬೇವಿನ ಕಾಯಿ ತಿಂದವನ ಮುಖ ಹೊತ್ತು ಮುನ್ನೀಫರ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಂತುಕಂಡ.

"ಎಲೀ ಫೈಲು?" ಮುನಿರಡ್ಡಿ ಖಾರವಾಗಿ ಕೇಳಿದಾಗ ಅವನು ಬೈ ಬೈ ಬೆ ಎಂದು ತೊದಲಿದ.

"ಓಗೇನೆನ್ನಿ ರಿಕಾರ್ಡ್ ಮೇಂಟೆನ್ ಮಾಡೋದು? ಇಷ್ಟೊಂದು ಬೇಜವಾಬ್ದಾರಿಯರೋರು ಯಾಕ್ರ ಈ ಚಾಕ್ರೀಗೆ ಬಂದ್ರಿ. ಆಫೀಸೂಂತಂದ್ರೆ ನಿಮ್ಮ ಮಾವನ ಮನೆಂತೆ ತಿಳಿಯೋದೋ. ಶಿರಸ್ತೆದಾರ್ರೆ ಮೊದಲು ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಫರ್ ಆರ್ಡರ್ ರಡಿ ಮಾಡಿ ನನ್ನ ಸಹಿಗೆ ಕಳಿಸಿ. ಹಾಗೆ ಈತನ ಸರ್ವಿಸ್ ರಿಕಾರ್ಡ್‌ನ್ನು ಕಳಿಸಿ. ಸರಿಯಾಗಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಬರೆ ಏಳೇತೇನಿ. ಇಲ್ಲಿದ್ದೆ ಇಂತೋರಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಬರೋಲ್ಲಾ, ಹ್ಯೂ ಕ್ರಿಕ್..." ಎಂದು ಮುನೀಫ್ ಮುನಿರಡ್ಡಿ ಹಾರಾಡಿದ. ಮಿಕ್ಕ ಗುಮಾಸ್ತರು ಛೇಂಬರಿನ ಹೊರಗಡೆ ನಿಂತು ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಅವನಿಗಾಗುತ್ತಿರುವ ತೇಜೋವಧೆಯನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಶಿರಸ್ತೆ ಶೀನಪ್ಪನವರು ಮಧ್ಯೆ ಮೂಗು ಹಾಯಿಸಿ "ಸ್ವಾಮಿ, ಏನೋ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸು. ಅನುಭವ ಕಡಿಮೆ. ನರಸಿಂಹಯ್ಯ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ. ಅವನಿಗಿಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ತಿಕ್ಕ ಕೊಡಬೇಡ ಸಾಹೇಬರೇ. ಇನ್ನೇಲೆ ಅವರು ಸರಿಯಾಗಿ ನಡ್ಡೋತಾರೆ. ನಾವೆಲ್ಲಾ ಆ ಪೈಲನ್ನು ಹುಡುಕಿ ನಾಳೆ ಮುಂಜಾನೆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ತಮ್ಮ ಟೀಬಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟಿರೋವಿ ಸ್ವಾಮಿ. ತಾವು ಇದೊಂದು ಸಲ ನರಸಿಂಹಯ್ಯನವರನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿಬಿಡಿ" ಎಂದು ಅವನು ಸಾಹೇಬರನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡಾಗ, ಕ್ಲರ್ಕ್‌ಗಳಿಗೆ ಅಚ್ಚರಿಯಾಗುವುದಿರಲಿ, ಸ್ವತಃ ನರಸಿಂಹಯ್ಯನೇ ಮೂಗಿನ ಮೇಲೆ ಬೆರೆಳಿಟ್ಟುಕೊಂಡ.

"ಏನೋ ಅವರ ಮಾತಿಗೆ ಬೆಲೆಕೊಟ್ಟು ಈ ಸಲ ವಾರನ್ ಮಾಡಿದೀನಿ. ಶಿರಸ್ತೆದಾರರ ಪರ್ಮಿಷನ್ ಇಲ್ಲದೆ ನೀವು ಅಲ್ಲಿ - ಇಲ್ಲಿ ಅಲೆದಾಡಿದ್ದೆ ನಾನು ಸಿವಿಯರ್ ಆಕ್ಟನ್ ತೆಗೆಯೋತೇನಿ ತಿಳೀತೆ? ಬೆಪ್ಪನ ಹಾಗೆ ಇಲ್ಲಿ ನಿಂತೋಬೇಡಿ. ಮೊದ್ದು ಹೋಗಿ ಫೈಲನ್ನು ಹುಡುಕಿ" ಎಂದು ತಾಕೀತುಮಾಡಿ "ಈತ ಏನಾದ್ರೂ ತಿರುಗಿ ಬಾಲ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆ ನನಗೆ ರಿಪೋರ್ಟ್ ಮಾಡಿ. ನಾಳೆ ನನ್ನ ಟೀಬಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಆ ಫೈಲು ಇರೋಕು. ಅದಕ್ಕೆ ಆರಂಜ್ ಮಾಡಿ" ಎಂದು ಶಿರಸ್ತೆದಾರರಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಸಾಹೇಬರು ತಮ್ಮ ಛೇಂಬರಿನಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದರು.

ಗುಮಾಸ್ತರುಗಳೂ ಹಲ್ಲುಕಿರಿಯುತ್ತಾ ನರಸಿಂಹಯ್ಯನಿಗಾದ ಪರಾಭವವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಗ್ಗಿದರು. ಗೋಣು ತಗ್ಗಿಸಿದ ನರಸಿಂಹಯ್ಯ ತನ್ನ ಸೀಟಿಗೆ ಬಂದು ಕುಸುಡಿ ಕುಳಿತ. ಶಿರಸ್ತೆ ಶೀನಪ್ಪ ಸಾಧಾರಣವಾದ ಸಾಧು ಪ್ರಾಣಿಯಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡ. ವೆಂಕಪ್ಪಯ್ಯ ಶಿರಸ್ತೆದಾರರನ್ನು ಹೋಟೆಲಿಗೆ ಎಳೆದೊಯ್ದು, "ಸ್ವಾಮಿ, ಖದೀಮ ನರಸಿಂಹಯ್ಯನನ್ನು ಹ್ಯಾಂಗೆ ಕಂಟ್ರೋಲಿಗೆ ತಂದ್ರಿ, ಅವರ ರಹಸ್ಯ ಘೇಳಿ ದೇವ್ವ" ಎಂದು ವೀಡಿಸಿ

ದರು. "ನೋಡು ವೆಂಕಪ್ಪಯ್ಯ ನಮ್ಮ ತೀರ್ಥ ರೂಪಗಳು ಏನು ಹೇಳಿದ್ದರು ಗೊತ್ತೆ? ಅವನು ಬಿಟ್ಟ ಭಾಷಾಣ ಅವನಿಗೆ ತಿರುಗಿಸು, ಆಗ ಎಂತೋರನ್ನೂ ನಿಯಂತ್ರಿಸಬಹುದು. ಅಂತ ಕಿವಿಮಾತು ಹೇಳಿದ್ದರು. ನರಸಿಂಹಯ್ಯ ನನಗೆ ಬೇಕಾದ ಫೈಲನ್ನೂ ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟು ನಿನ್ನ ಸಹಾಯಿಸಿದ, ನಾನು ಅವನ ಪೈಲನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟು ಅವನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸಿದೆ. ಎಲ್ಲಾ ತಿರುಗುಬಾಣ ಅಷ್ಟೆ" ಎಂದು ಶಿರಸ್ತೆ ನುಡಿದು ತಮ್ಮ ಮುಂದಿದ್ದ ಕಾಫಿಯನ್ನು ಗುಟುಕರಿಸಿದರು.

ಉಂಗುರು ಬೋಳಿಸಿ, ಹಲ್ಲುಕಿತ್ತ ತೋಳವಾದ ರಿಬೆಲ್ ಕ್ಲರ್ಕ್ ನರಸಿಂಹಯ್ಯನ ಬುಟ್ಟು ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಮೇಲೆ ಶಿರಸ್ತೆದಾರರು ತಮ್ಮ ದರ್ಜೆವನ್ನು ಅವನ ಮೇಲೆ ಚಲಾಯಿಸಿದರು. ಮಿಕ್ಕ ಗುಮಾಸ್ತರ ರೀತ್ಯಾ ಅವನೂ ಶೀನಪ್ಪನವರಿಗೆ ಕಪ್ಪುಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾ ಬಾಲಗುಂಡಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅವರ ಮುಂದೆ ಓಡಿಯಾಡಿ ಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡ.

ಕೃಪೆ : ಕಂಠ ಕೃಷ್ಣ ಮೂರ್ತಿಯವರ 'ಸಾಂಪಲ್‌ಗೆ ಬಿಡಿ ಸ್ವಾಮಿ' ಕಥಾ ಸಂಕಲನ ಹಂಸದ್ವನಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಸುತ್ತಮುತ್ತ

ದೊಂಬವಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಘದ ಮಂಜುನಾಥ ಕಾಲೇಜ್ ಆಫ್ ಆರ್ಟ್ಸ್ & ಕಾಮರ್ಸ್‌ನ ನೂತನ ಕಟ್ಟಡ ಉದ್ಘಾಟನೆ

ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಘವು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಮಂಜುನಾಥ ಕಾಲೇಜಿನ ನೂತನ ಕಟ್ಟಡದ ಉದ್ಘಾಟನಾ ಸಮಾರಂಭವು 02-06-2003ರಂದು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಜರುಗಿತು. ಕಲ್ಯಾಣ ದೊಂಬವಲಿ

ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆಯ ಮೇಯರ್‌ರಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಪಾಟೀಲ ಅವರು ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿಗಳಾಗಿ ಆಗಮಿಸಿ "ಕಳೆದ ಮೂರು ದರ್ಶಗಳಿಂದಲೂ ನನಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಘದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಪರಿಚಯವಿದೆ. ರಾಕುರ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಾಲೇಜು ಆರಂಭಿಸಿ ಇಲ್ಲಿಯ ಸ್ವಳೇಯರಿಗೆ ಹಾಗೂ ನೆರೆಹೊರೆಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಉಚ್ಚ ಶಿಕ್ಷಣ ಸೌಕರ್ಯ ಒದಗಿಸಲು

ಮುಂದಾಗಿರುವ ಸಂಘದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕಾರ್ಯ ಸೇವೆ ಅಧೀನವಿರಲಿರುತ್ತದೆ. ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ನಾನು ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯಿಂದ ಸಹಾಯ ಸಹಕಾರ ನೀಡುವೆ" ಎಂದರು.

ಕಾಲೇಜಿನ ನೂತನ ಕಟ್ಟಡದ ಉದ್ಘಾಟನೆ ಮಾಡಿದ ಅಂದಿನ ಗೌರವ ಅತಿಥಿ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಉಚ್ಚಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯ ಜಂಟಿ ನಿರ್ದೇಶಕರಾದ ಡಾ. ಎ.ಡಿ. ಸಾವಂತ ಅವರು ತಮ್ಮ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ "ಕರ್ನಾಟಕ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ರಾಜ್ಯಗಳು ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ದೇಶದಲ್ಲಿಯೇ ಮಾದರಿ ರಾಜ್ಯಗಳೆನಿಸಿವೆ" ಎಂದರು.

ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಅತಿಥಿಗಳು ದೀಪಬೆಳಗಿಸಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಆರಂಭಗೊಳಿಸಿದರು. ಸಂಘದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಡಾ. ಚಂದ್ರಹಾಸ ಜಹಗೀರದಾರ ಅವರು ಸ್ವಾಗತಿಸಿ ಡಾ. ಎ.ಡಿ. ಸಾವಂತ ಅವರನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸಿ ನೀಡಿದರು. ಸಂಘದ ಕಾರ್ಯಾಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಶ್ರೀ ಶಂಕರ ಎನ್. ಶೆಟ್ಟಿ ಅವರು ಮೇಯರ್ ಶ್ರೀ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಪಾಟೀಲ ಅವರನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸಿ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿದರು.

ಪ್ರಾಚಾರ್ಯ ಶ್ರೀಮತಿ ಸುಶೀಲಾ ವಿಜಯಕುಮಾರ ಅವರು ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ 1280 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿದ್ದು, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕ್ರೀಡೆ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ" ಎಂದು ಕಳೆದ ವರುಷದ ವರದಿಯ ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು.

ಮಂಜುನಾಥ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯದ ನೂತನ ಕಟ್ಟಡ ಉದ್ಘಾಟನೆಯ ವೇದಲ ಜರುಗಿದ ವಾಸ್ತು ಪೂಜೆಯನ್ನು ಉಪಕಾರ್ಯಾಧ್ಯಕ್ಷ ಶ್ರೀ ವಿಠಲ ಶೆಟ್ಟಿ ದಂಪತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಗಣಹೋಮ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಸಂಘದ ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಮಂಡಳಿಯ ಸದಸ್ಯ ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲ ಮುಳಗುಂದ ದಂಪತಿಗಳು ನೆರವೇರಿಸಿದರು. ಈ ಎರಡೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಡೊಂಬಿವಲಿಯ ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಮಠದ ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರಚಾರ್ಯ ಜಮದಗ್ನಿ ಹಾಗೂ ಸಂಗಡಿಗರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಜರುಗಿದವು.

ದಿಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಕಮಲಾದೇವಿ ಚಿತ್ರೋಪಾಧ್ಯಾಯ ಜನ್ಮ ಶತಾಬ್ದಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಮುನ್ನೆಡೆಗೆ ಕರೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಹೋರಾಟಗಾರ್ತಿ, ರಂಗತಜ್ಞೆ, ಲೇಖಕಿ, ಕಲಾವಿದೆ, ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಕಿ ಪದ್ಮವಿಭೂಷಣ ಗೌರವಾನ್ವಿತೆ ದಿ. ಶ್ರೀಮತಿ ಕಮಲಾದೇವಿ ಚಿತ್ರೋಪಾಧ್ಯಾಯ ಅವರ ಜನ್ಮ ಶತಮನೋತ್ಸವವನ್ನು ದಿಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತಿಗಳು, ಕಲಾವಿದರು, ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ವಿಮರ್ಶಕರು, ಕನ್ನಡ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಜೂನ್ 9ರಂದು ಅದ್ವೈತಿಯಿಂದ ಆಚರಿಸಿದರು.

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿದ ವಿವಿಧ ವಕ್ತಾರರು ಮಂಗಳೂರಿನವರಾದ ಶ್ರೀಮತಿ ಕಮಲಾದೇವಿಯವರ ಜೀವನ, ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಹೋರಾಟ, ಕಲೆಗಾಗಿ ಅವರ ಕೊಡುಗೆ, ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಮುಂತಾದ ಅವರ ಅನೇಕ ಮಗ್ಗುಲಗಳನ್ನು ಸಭಿಕರಿಗೆ ಪರಿಚಯಿಸಿದರು.

ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ ವಹಿಸಿದ್ದ ಲೇಖಕಿ, ದಿಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕಿ ಪ್ರೊ. ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಜಂಬೋಲ್ಕರ್ ಅವರು ಫಿಲಿಪೈನ್ಸ್‌ನ ಮ್ಯಾಗ್ಸೆ, ಶಾಂತಿನಿಕೇತನದ ದೇಶಿಕೋತ್ತಮ, ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ

ಭಾರತೀಯ ಕಲೆ

(ಪುಟ 8ರಿಂದ)
ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಕೊರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಗುಹಾಂತರ ದೇವಾಲಯ ಇಂದಿಗೂ ಜೀವ ಕಳೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಬೃಹದಾಕಾರದ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಬಹಳ ಸರಳ ಸುಂದರವಾಗಿ ಕಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಅತಿ ಚಿಕ್ಕದಾದ ನಯನಾಜೂಕಿನಿಂದ ಶಿಲ್ಪಗಳಿದ್ದು, ಚಾಲುಕ್ಯರ ಶಿಲ್ಪ ಕಲಾಶೈಲಿಯನ್ನು ಸಾರುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಶಿಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಕಿರೀಟಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವಿದ್ದು ಬಹುಶಃ ಆಗಿನ ಅರಸರು ಕಿರೀಟಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಕಿರೀಟಗಳು ಹಣೆಯನ್ನು ಮುಚ್ಚುವಂತಿರುವುದೇ ಒಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ.

ಬಾದಾಮಿ

ಐಹೊಳೆ ದೇವಾಲಯಗಳ ಶೈಲಿ ಬಾದಾಮಿಗಳ ಗುಹಾಂತರ ದೇವಾಲಯಗಳ ಶೈಲಿಗಿಂತ ತುಸು ಭಿನ್ನವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿರುವ ಸುವಾರು ೭೦ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ 'ದುರ್ಗಾ' ದೇವಾಲಯ ಶಿಲ್ಪ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪಕ್ಕೆ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ದೇವಾಲಯದ ಒಳ ಮಾಳಿಗೆಯ ಅಲಂಕಾರ, ಹಾರಾಡುವ ಮಿಥುನ ಶಿಲ್ಪ ಮತ್ತು ಮಹಿಷಾಸುರ ಮರ್ಧಿನಿಯ ಮೂರ್ತಿಶಿಲ್ಪ ತುಂಬಾ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಉಡುಪಿನ ಮೇಲೆ ಕಾಣುವ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಹೂವಿನ ಅಲಂಕಾರ, ಕೊರಳ ಹಾರದ ಪದಕಗಳು ಮತ್ತು ಮಿಥುನ

ಪದ್ಮವಿಭೂಷಣ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದ ಕಮಲಾದೇವಿ ಅವರ ಸ್ಮಾರಕಾರ್ಥವಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಅರ್ಹ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಗೌರವಿಸುವುದು ಅಗ್ಯವಾಗಿದೆ ಯೆಂದರಲ್ಲದೆ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಕೀರ್ತಿ ತಂದ ಇವರ ಜನ್ಮ ಶತಮನೋತ್ಸವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಮಗ್ರ ಕಲೆಗಳ ಉತ್ಸವ ಏರ್ಪಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಅಗ್ರಹ ಪಡಿಸಿದರು.

ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಮಲಾದೇವಿ ಚಿತ್ರೋಪಾಧ್ಯಾಯ ಅವರ ಗ್ರಂಥಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು.

ಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ಕಂಬಗಳ ಮೇಲೆ ಕಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಮೂರ್ತಿಗಳ ಮುಖಗಳು ಅಂಡಾಕಾರದಲ್ಲಿದ್ದು, ಚೂಪಾದ ಮೂಗು ಮತ್ತು ಪೂರ್ಣ ನಗೆಯ ತುಟಗಳು ಚಾಲುಕ್ಯ ಮಾದರಿಯ ವಿಶೇಷಗಳು.

ಐಹೊಳೆಯ ದುರ್ಗಾದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಬಲಗಡೆಯಿಂದ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಾ ಪಥವನ್ನು ನಡೆಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರೆ, ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಪ್ರತಿಮಾ ಗೂಡುಗಳು ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ವಾಹನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿರುವ ಶಿವ, ನರಸಿಂಹ ಮತ್ತು ಗರುಡನ ಮೇಲಿರುವ ವಿಷ್ಣು ಒಂದು ಬದಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಮತ್ತೊಂದು ಬದಿಯಲ್ಲಿ ವರಾಹ, ಹರಿಹರ ಮತ್ತು ಮಹಿಷಾಸುರ ಮರ್ಧಿನಿ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಮೂರ್ತಿ ಶಿಲ್ಪಗಳಾಗಿವೆ. ಮಹಿಷಾಸುರ ಮರ್ಧಿನಿಯ ಮುಖದಲ್ಲಿಯೇ ಶಾಂತಮುದ್ರೆಯು ಮಹಿಷಾಸುರನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಿರುವ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಆಕೆಯ ಎಂಟೂ ಕೈಗಳು ಶಿವ, ವಿಷ್ಣು ಮತ್ತು ಇತರ ದೇವತೆಗಳ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದಿವೆ. ಆಕೆಯ ಎಡಗಾಲು ರಾಕ್ಷಸನ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿದೆ. ತನ್ನ ಶಕ್ತಿ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಜೀವಚ್ಯವವಾಗಿ ಮಲಗಿದ್ದಾನೆ ಮಹಿಷನು. ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿ ಆಕೆಯ ವಾಹನವಾದ ಸಿಂಹವು (ಚಿಕ್ಕ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ) ಗುರುಗುಟ್ಟುತ್ತಾ, ಬಿದ್ದಿರುವ ಶತ್ರುವನ್ನು ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದ ನೋಡುತ್ತ ನಿಂತಿದೆ. ದೇವಿಯ ಮೂರು ಎಡ ಕೈಗಳೂ, ತುಸು ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದಿರುವ ಎಡಗಾಲು ಮುರಿದು ಹೋಗಿದ್ದರೂ, ಪ್ರತಿಮೆಯು ತನ್ನ ಮೂಲ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಇನ್ನೂ ಹಾಗೆಯೇ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ರಮ್ಯತೆ ಮೂರ್ತಿವೆತ್ತಂತಿದೆ. ತಲೆಯ ಮೇಲಿನ ಕಿರೀಟ ಹಾಗೂ ಹಿಂದುಗಡೆಯ ಪ್ರಭಾವಳಿ, ಆಕೆಯ ದೇವತ್ವವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತವೆ. ಮಹಿಷನನ್ನು ಚುಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಆಕೆಯ ತ್ರಿಶೂಲ, ಬಾಧೆಯಿಂದ ತೆರೆದಿರುವ ರಾಕ್ಷಸನ ಬಾಯಿ ಹಾಗೂ ತುಸು ಎದ್ದಿರುವ ಅವನ ಬಲಮುಂಗಾಲು - ಈ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ತುಂಬಾ ಸೊಗಸಾಗಿ ಕೆತ್ತಲಾಗಿದೆ.

(ಮುಂದುವರಿದಿದೆ)